

HIIUMAA TEATAJA

Sündisid uued vallakodanikud:

WILLIAM VENTSEL
FELIKS KAAL
KARL RUDOLF KASK
GRETE PERTEL
SANNA METS
KAARI KÄÄRAMEES
NORA MARIETTE LÖPPE
LENDE KIIN

Hiiumaa vallavalitsus
õnnitleb vanemaid!

Hiiumaa valla väljanne. Tasuta.

Aprill 2018, nr 5

Hiiumaa valla 2018. aasta eelarve on üle 16 miljoni euro

Hiiumaa vallavolikogu kiitis 22. märtsil heaks Hiiumaa valla 2018. aasta eelarve. Käesoleva aasta põhitegevuse tuludeks on plaanitud 13 miljonit.

Plaanitud investeeringukulud on ligi 4 miljonit eurot, mis on 0,6 miljonit eurot vähem kui 2017. aastal. Investeeringute osaliseks finantseerimiseks on kavas võtta laenu 2 miljonit eurot ja projekti-toetusi kasutatakse 922 406 euro ulatuses. Valla netovõlakoorumus selle kava realiseerumisel on aasta lõpuks 49 protsenti.

Kolm suurt projekti

Sel aastal saavad alguse kolme suure projekti ettevalmistustööd. Piirkondliku konkurentsi võime tugevdamise meetme toel algavad sel aastal hanke läbiviimise järgselt ehitustööd Käina elamuskeskuse rajamiseks. Projekti maksumus kokku on 2 857 000 eurot, millest toetuse suurus 854 300 eurot. Omafiantseering kaetakse osaliselt omavahenditest ning samuti laenu arvelt. Selle aasta tööde maht jääb suurusjärku 1,8 miljonit eurot.

Kärdla Keskväljaku ümberehitamiseks viiakse sel aastal läbi projekteerimine, milleks on vahendeid ette nähtud 100 000 eurot. Keskväljaku maksumus kokku on 1 859 000 eurot, millest toetuse suurus 1 580 000 eurot. Omafiantseering kaetakse laenu arvelt.

Samuti käivad ettevalmistustööd Hiiumaa spordikeskuse rajamiseks, kus paralleelselt koostame detailplaneeringut ja aprilli alguses kuulutame koostöös Eesti arhitektide liiduga välja arhitektuurikonkursi.

Piirkonnad arenevad

Kõikidesse piirkondadesse on plaanitud investeeringuid ja soetusi. Emmaste osavallas on põhivara soetuseks ja investeerimiskuludeks kavandatud 2 236 840 eurot, mis koosneb 1 815 000 eurosest investeeringust Hiiumaa elamuskeskusele. Täiendavalt on Käina spordikeskuse uuendamiseks kavandatud 39 576 eurot. Kalanudufondi projektiga investeeritakse Orjaku kalasadamade väikepaatide basseini 175 000 eurot ja valla teedele 113 764 eurot. Lisaks on vahendeid kavandatud kultuurikeskuse kolmanda osa projekteerimiseks ja teiste arendusprojektide ettevalmistuseks. Kärdla osavallas on põhivara soetus ja investeerimiskulud kokku 828 432 eurot, millest projekti toel suunatakse 146 018 eurot lasteaia Kalda maja renoveerimiseks, kus sel aastal viiakse läbi projekteerimine ning võimalusel väiksemamahulised tööd. Keskväljaku uuendamisega seonduvalt on ette nähtud 100 000 eurot projekteeerimiseks ning Turu tänava rajamise ettevalmistuseks

Rahandusosakonna juhataja Inge Elissaar tutvustas volikogule eelarve projekti. Pildi autor Liina Siniveer

Kaasava eelarve läbiviimiseks on ette nähtud 20 000 eurot.

Pühalepa osavallas on põhivara soetus ja investeerimiskulud kokku 335 900 eurot, millest 179 500 eurot on planeeritud Palade põhikooli hakkepuidu katla rajamiseks ning 47 100 eurot Kärdla-Paluküla kergliiklustee omafiantseeringuks. Suuremõisa majadevahelise tänavarekonstrueerimiseks on vahendeid plaanitud 38 240 eurot, tänavavalgustuse uuendamiseks 15 800 eurot ning Palade loodushariduskeskusele 13 800 eurot. Samuti on vahendeid ette nähtud koolibussi uuendamiseks ja Naistlaiu sadama projekteerimistöödeks.

Käina osavallas on põhivara soetuseks ja investeerimiskuludeks kavandatud 2 236 840 eurot, mis koosneb 1 815 000 eurosest investeeringust Hiiumaa elamuskeskusele. Täiendavalt on Käina spordikeskuse uuendamiseks kavandatud 39 576 eurot. Kalanudufondi projektiga investeeritakse Orjaku kalasadamade väikepaatide basseini 175 000 eurot ja valla teedele 113 764 eurot. Lisaks on vahendeid kavandatud kultuurikeskuse kolmanda osa projekteerimiseks ja teiste arendusprojektide ettevalmistuseks. Kärdla osavallas on põhivara soetus ja investeerimiskulud kokku 828 432 eurot, millest projekti toel suunatakse 146 018 eurot lasteaia Kalda maja renoveerimiseks, kus sel aastal viiakse läbi projekteerimine ning võimalusel väiksemamahulised tööd. Keskväljaku uuendamisega seonduvalt on ette nähtud 100 000 eurot projekteeerimiseks ning Turu tänava rajamise ettevalmistuseks

on ette nähtud 45 000 eurot. Lai-ribavõrgu ning tänavavalgustuse uuendamise projekteerimisele 43 700 ning Pargi 3 esimese etapi arenduseks 68 400 eurot. Lisaks on vahendeid teede-tänavate rekonstrueerimiseks, Kärdla-Paluküla kergliiklustee kaasfiantseeringuks ja Mängude maja soojustuse omafiantseeringu katmiseks. Kärdla Veevärk AS aktsiaid soetatakse 210 000 euro ulatuses Kärdla IV tööde osaliseks finantseerimiseks.

Kõrgessaare osavallas suurendati investeeringuid eelarve menetlemise käigus 77 586 eurot 292 576 euroni, millest 180 000 eurot on lisatud ühinemistoetuse vahendid Kõrgessaare vaba aja keskuse katuse soojustamiseks ning avalikke hooneid teenindava katlamaja rekonstrueerimiseks Viskoosas. Samuti on 112 586 eurot plaanitud Heigi-Metsküla tee rekonstrueerimiseks.

Tulumaksu prognoos 6%

2018. aasta eelarves on plaanitud tulud 13 miljonit eurot. See on 1,1 miljon eurot ehk 8,8% enam kui 2017. aasta eelarve täitmine. Üksikisiku tulumaksu laekumise kasvuks prognoositakse ligi kuus protsenti võrreldes 2017. aasta eelarvega. Põhitegevuse kulude kogumaht on 12,5 miljonit eurot, mis on 1,3 miljonit eurot ehk 11,8% enam kui 2017. aasta eelarve täitmine. Põhitegevuse kulud jaotuvad kaheksa erineva valdkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu alusel kaheks: majandamis- ja personalikulud. Haridus moodustab põhitegevuse kuludest 45% ehk 5,6 miljonit, kus kasv võrreldes 2017. aastaga on 5,9%; majandamiskulud on 1,4 miljoni

euro eest (väheneb 3%) ning personalikulud 4,2 miljoni euro eest – kasv 10% seoses õpetajate ja lasteaiaõpetajate palgatõusuga. Majandus moodustab 15% ehk 1,9 miljonit eurot, kus toimub kasv 60%, millest uue tegevusena moodustatud arengufond 100 000 eurot ning maavalitsuselt ületuleva ülesandena transpordikorraldus 600 000 eurot. Majanduses moodustavad toetused 48,4%, tööjõukulud 16,7% ning majanduskulud 34,9%. Sotsiaalne kaitse moodustab 13% ehk 1,6 miljonit eurot, millest toetused moodustavad 38,7%, tööjõukulud 36,7% ja majanduskulud 24,6%. Vaba aeg, kultuur ja religioon moodustab 12% ehk 1,5 miljonit eurot, mis hõlmab raamatukogude, noortekeskuste ja kultuurimajade tegevusi. Valitsemine moodustab 10% ehk 1,3 miljonit eurot, kus kajastub reservfond ning omaosaluse fond, samuti ühinemistoetus.

Valitsemises moodustavad toetused (sh liikmemaksud) 7,7%, personalikulud 55,9% ja majanduskulud 36,4%.

Majandamis- ja personalikulud tervikuna moodustavad 84,6% ehk 10,6 miljonit eurot, kasvades 6,8%. Antavad toetused moodustavad 15,4% ehk 1,9 miljonit eurot, kasvades 51%. Kasv on seotud ühistranspordi korraldamisega.

Esimene ühiseelarve

Valla 2018. aasta eelarve kujundamisel on ühinenud vallad koostanud eelarveprojektid endiste valdade prioriteetidest lähtuvalt, vastavalt ühinemislepingule on korrigeeritud kulude asukohta eelarves. Maksutulude ja ressursitasude jaotusel on lähtutud ühinevate omavalitsuste 2017. aasta põhitegevuse eelarve mahust, kus vallavalitsuse tasandile jääb kasutada 32,79% maksutuludest ja ressursitasudest. Osavalla tuludeks eraldatakse ülejäänud osa (67,21%) maksutuludest ja ressursitasudest. Osavalla põhitegevuse eelarve tulude jaotamisel maksutuludest ja ressursitasudest lähtutakse vastavalt 2017. aasta antud valla tegelikule maksutulude ja ressursitasude laekumise proportsioonile kogu valla tegelike maksutulude ja ressursitasude laekumisest. Valla eelarve kajastab ühinemislepingu kokku lepitud tegevuste, teenuste ja asutuste finantseerimist ning ühinevate omavalitsuste lepinguid.

Inge Elissaar
rahandusosakonna juhataja
Reili Rand, vallavanem

In memoriam Lea Sibul-Poola

22. juuli 1929 – 18. märts 2018

Märtsis lahkus meie seast Lea Sibul-Poola, Kärdla nukuteatri asutaja ja hing.

Lea Sibul asutas Kehra Nuku 1963. aastal ja juhtis seda 32 aastat. Hiiumaale kolis ta 1997. aastal ja järgmisel aastal asutas Kärdla nukuteatri. Ta on valmistanud üle tuhande teatrinuku, oli rahvusvahelise nukuteatrite liidu UNIMA Eesti keskuse auliige.

Lea Poolat on tunnustatud ENSV teenelise kultuuritegelase aunimetusega, 1999. a Kärdla linna preemia, 2001. aastal Valgetähe teenetemärgi, 2011. a Hiiu maakonna teenetemärgi ja 2014. aastal Anija valla aukodaniku tiitliga. 2013. aastast asub Kärdla nukuteatri ees Leale pühendatud pink

8. märtsi volikogu istungi kokkuvõte

Volikogu istung toimus Kärldas vallamajas 8. märtsil kell 15-19.

Volikogu osales koosseisus Ilmi Aksli, Jaan Harak, Sander Kopli, Ülari Kaibald, Toomas Kokovkin, Antti Leigri, Hannes Maasel, Liisi Mäeumbaed, Kristjan Ojaso, Ants Orav, Üllar Padari, Tiit Paulus, Jüri Preobraženski, Riho Rahuoja, Toomas Remmelkoor, Inge Talts, Liina Lepamaa, Helen Teigar, Lembit Vainumäe, Artur Valk, Jaanus Valk ja Aivar Viidik.

Volikogu liikmed Inge Talts ja Artur Valk tegid kumbki avalduse, mis käsitlesid mitut teemat.

Volikogu liige Lembit Vainumäe tegi avalduse transpordiühenduste teemal.

1. Vallavalitsuse info

Vallavalitsuse liige Monika Pihlak andis ülevaate kahe istungi vahel toimunud. Personaliteemadest: 19. märtsist asub tööle Kärldas ja Kõrgessaare osavalla ehituspetsialist Triin Masing, 26. märtsist asub tööle riigihangete ja ühistranspordi spetsialist Piret Sedrik. Suuremate projektide puhul on abiks Tiivi Lipp. Käimas on vestlusvoorud Emmaste ja Käina lastekaitsepspecialisti (kokku kaks kandidaati) ja Kõrgessaare osavalla sotsiaaltööspetsialisti (kokku viis kandidaati) leidmiseks.

27. veebruaril toimus Tallinnas Eesti Linnade Liidu üldkoosolek, mille tulemusena moodustati üks omavalitsusliit – Eesti Linnade ja Valdade Liit.

Ühistranspordihanke osas on esitatud vaie, kuid menetlus käib – hanke tähtaeg on 19. märts.

Viimase nädala suur teema on olnud parvlaeva- ja lennuühendustes Hiiumaa huvide esindamine.

Esitati kaks projektitaotlust Leader-taotlusvoorudesse: Hiiumaa vallavalitsuse poolt Hiiumaa piirkondliku lairibavõrgu arendamise uuring, mis on sisendiks investeeringute teostamiseks lairibaühenduse rajamiseks ja SA-lt Hiiumaa Arenduskeskus taotlus Hiiumaa turundusstrateegia koostamiseks, kus lisaks turismisihkoha turundusele on eesmärk keskenduda ka elukoha turundamisele elanikkonna suurendamiseks.

Vallavanem on 8.-9. märtsil lähituses EASI omavalitsusjuhtide mentorprogrammis fookusega uue organisatsiooni arengueesmärkide seadmiseks. 12.-18. märtsil on vallavanem puhkusel.

Toomas Remmelkoore küsimus puudutas tulumaksu laekumist. Inge Elissaar vastas, et nii jaanuari kui veebruari laekumine on olnud 11% suurem kui kõigi Hiiumaa valdade tulumaksulaekumine kokku 2017. aasta vastavatel kuudel.

Tiit Pauluse küsimus puudutas riigihangete- ja ühistranspordispecialisti tööle võtmist – kas

kaks ametikohta on ühildatud? Monika Pihlak vastas, ametikohades ei ole tehtud muudatusi, ametikohad on täidetud 0,5 ja 0,5 mahus.

Volikogu esimees Aivar Viidik andis ülevaate, et Eesti Linnade ja Valdade liidu üldkoosolek oli sisuliselt asutav koosolek, kus liidu juhiks valiti Taavi Aas. Kokku on Eestis 79 kohalikku omavalitsust, linnade ja valdade liidu liikmeid nendest pea 70. Osalustasu aastast on 9000 eurot. Volikogu esimees lisas, et osalemine on Hiiumaale kasulik, sest liit tegeleb seadusandlikes protsessides osalemisega ja esindab omavalitsuste huve laiemalt – sellest saab häid tulemusi.

Aivar Viidik andis ülevaate valla rollist Hiiumaa transpordiühenduste kriisilukorras – operatiivselt tegelesid küsimuste lahendamise ja volikogu esimees ja vallavanem. Suutsime luua väga hea operatiivse koostöö erinevate vedajate, ametite ja ministeeriumiga. Viidik märkis, et protsess laheneb hästi, kuigi oli teatud viperusi: lisalendude otsused ja sestap ka etteteatamisajad olid väga lühikesed, ühel õhtul jäid veokid praamist maha.

Volikogu esimees lisas, et Heltermaa-Virtsu liin tekkis valla ettepanekul ning vedaja ja tellija toetusel. Uue liini plaanidesse kaasati ka Hiiumaa transpordiga seotud ettevõtjad, kes andsid sisendi, et üleveo võimalus on olulisem kui üleveole kulutatav aeg. Ettevõtjate ühine seisukoht oli, et oleme nõus ohverdama potentsiaalse jäätee võrdluses püsiva laevaühendusega. Varem oli maanteeamet kinnitanud, et ametlikku jääteed Hiiumaa ja mandri vahele suure tõenäosusega ka ei tule ja sama kinnitas möödunud neljapäeval maanteeameti Lääne regiooni hooldevaldkonna juht Hannes Vaidla.

Valla algne ettepanek oli saavutada veotihedus neli reisi päevas kummastki sadamast. Tellija ja maanteeamet töid oma argumendid ning lõplik otsus jäi kolme reisi peale.

Oli hea, et selline laevaühendus toimis. Sai selgeks, et Kihnu vee-teed üksi ei suuda teenindada Hiiumaa kaubaveo vajadusi. Samuti sai selgeks, et abiks poleks olnud ka Vormsi laeva Hiiumaa liinile toomine, sest Heltermaa liini rampide ehitus hetkel ei võimalda. Et nüüd on nõrgad kohad teada, siis saab nüüd edasi tegeleda: järgmisele nädalale on plaanitud töökohtumine vedaja ja maanteeametiga, et tagada vajadusel tulevikus operatiivsem kriisi reguleerimine. Läbi tugeva survestamise ja meediakanalite suutsime tõsta Rukki kanali süvendamise teema. Nagu kuulsime eile peaministri lubadust: Rukki kanalit hakatakse süvendama regulaarselt. Volikogu on teinud transpordiühenduste teemal ühisavalduse, mis on jätkuvalt

olemas ja seega ei näinud põhjust uueks ühisavalduseks.

Toomas Remmelkoore küsimus puudutas volikogu töökorda. Aivar Viidik vastas, et kõigi volikogu komisjonide koosolekute protokollid on kättesaadavad Amphoras. Osavallakogude ja komisjonide töövahekord vajab läbi rääkimist. Komisjonides osalemine on võimalik kõigile volikogu liikmetele komisjoni esimehe teadmisel ja talle ettepaneku tegemisel.

Riho Rahuoja küsimus puudutas lisareiside ja lisaliini korraldamise rahalist poolt: kuidas on kokkulepe, kelle kanda on reisidest tulenev täiendav kulu. Aivar Viidik vastas, et Hiiumaa valla alusnõue oli, et ajutine graafik ei tuleks suviste reiside arvu arvelt ega ette nähtud dotatsiooni arvelt ja ministeerium oli sellega nõus.

Riho Rahuoja teine küsimus puudutas linnade ja valdade liidu liikmemaksu 9 000 – mis on selle arvutamise aluseks? Aivar Viidik vastas, et see tuleneb omavalitsuse elanike arvust.

Artur Valgu küsimus puudutas transpordiühendusi: me ei tea, kui paljud oma sõidusooovid tegemata jätsid. Aivar Viidik vastas, et kutsus ka Kõrgessaare osavallakogu juhti küsitlema osavalla elanikke, millised reisid jäid tegemata ja millised olid kahjud. Sama ettepanek on esitatud ka Hiiumaa ettevõtjatele, et nad fikseeriks oma otsesed kahjud.

Tiit Pauluse mõte oli võtta ühendust ERRiga, et selgitada valla nime: meil ei ole Hiiu valda vaid on Hiiumaa vald. Aivar Viidik ütles, et nõustub ja samas tuleks rõhutada ka eesmärgipärasust: oluline on, et meie probleemid saaksid üle Eesti teadvustatud. Kõik on oodatud märkama vajakajäämisi ja neile tähelepanu juhtima. Ajakirjandus peab olema faktitõene – seega on meeldetuletus asjakohane.

Inge Taltsi küsimus puudutas olukorda, et infoväljast jäi välja SA Hiiumaa Haigla.

Aivar Viidik vastas, et ettevõtjate kaasamine toimus läbi vallavalitsuse ja kindlasti saadeti kutsed kõigile suurematele kaubavedajatele. Avalike suhete spetsialist Liina Siniveer lisas, et nädala jooksul on toimunud infovahetus haigla juhiga.

Lembit Vainumäe küsimus oli, kas Hiiumaa haigla saaks kaasata ettevõtjate listi.

Aivar Viidik vastas, et Hiiumaa Ettevõtjate liit on organisatsioon, mis on vaba tahte ühendus ja kus ettevõtjad panustavad rahaliselt. Vallal ei ole õigust sekkuda ettevõtjate liidu siseasjadesse, kuid Hiiumaa haigla võiks olla kaasatud inforingi.

Riho Rahuoja küsis, kas moodustamisel on kriisikomisjon, kuhu võiks haigla kuuluda. Aivar Viidik vastas, et kriisiplaani koostamine

on vallavalitsuse ülesanne ja sellega tegeletakse.

Artur Valgu küsimus puudutas vallavanema ja volikogu esimehe omavahelist tööjaotust ühenduste küsimuse lahendamises. Aivar Viidik vastas, et volikogu esimees ja vallavanem töötasid paralleelselt ja samade sõnumitega. Üksi ei oleks selle kõigega toime tulnud, tegutseda oli vaja väga kiiresti. Volikogu esimees lisas, et kõigil volikogu liikmetel on alati võimalus ja kohustus seista oma valijate eest.

2. Hiiumaa valla 2018. aasta eelarve II lugemine

Eelarve suure mahu ja täpsustamist vajavate summade tõttu katkestas volikogu eelmisel istungil Hiiumaa valla eelarve teise lugemise.

Rahandusosakonna juhataja Inge Elissaar andis ülevaate, et eelarvesse on tehtud hulgaliselt uusi parandusettepanekuid.

Eelarve- ja majanduskomisjoni esimees Sander Kopli andis teada, et komisjon tegi ettepaneku saata eelarve volikogu kolmandale lugemisele.

Volikogu liikmed arutasid ja hääletasid muudatusettepanekuid.

Lõpphääletusel toetas volikogu eelarve kolmandale lugemisele saatmist ühehäälselt.

3. Vallavara tasuta kasu-

Spordikeskuse arhitektuurivõistlus tulekul

Märtsi alguses Kärldas vallamajas toimunud Hiiumaa Spordikeskuse kavandamise avalikul koosviibimisel osales üle 30 huvilise.

Hiiumaa Spordikool andis ülevaate tänastest sportimisvõimalustest, taristust ja vajadustest.

Vallavalitsus tutvustas tööprotsessi nii detailplaneeringu kui kavandatava arhitektuurivõistluse osas – eesmärk on Kärldasse Põllu tänava äärsele alale saada parim spordihoone ja seda ümbritseva väliruumi lahendus.

Koosviibimisel tutvustati paralleelselt Hiiumaa Arenduskeskuse poolt valminud spordikeskuse tasuvusanalüüsi tulevase keskuse prognoositud tulude ja kulude osas.

Põhjalikumalt tutvustati arhitektuurivõistluse lähteülesande põhimahte: mida ja mis mahus uues spordikeskuses vajatakse. Enne arutelu on toimunud Hiiumaa vallavolikogu komisjonide istungid, kus samuti koguti viimaseid sisendeid ja ettepanekuid spordihoone kavandatava sisu osas. Huvilistelt oodati arvamusi ja sisulisi ettepanekuid täna kavandamisel olevate funktsioonide osas.

Arhitektuurivõistlus on kavas Hiiumaa vallavalitsuse poolt välja kuulutada märtsi lõpus. Enne seda tehakse veel viimased täpsustused võistlusülesandes. Nii vajab veel arutamist, kas spordikeskusesse kavandatakse täiemahuline 60 m jooksurada ja kas ka noortekeskus hakkaks asuma spordihoones.

Arhitektuurivõistluse tulemusel saadud parim ideekavand selgub eeldatavasti juuniks 2018. Pärast seda täiendatakse menetluses olevat detailplaneeringut.

Spordikeskuse kavandamisel on peamine küsimus, kuidas leida võimalikult optimaalne lahendus, mis kataks põhivajadused ja oleks samas jõukohane. Koosviibimisel tõdeti, et vaatamata mõningatele erinevatele nägemustele on kaasaegset spordikeskust väga vaja.

Hiiumaa spordikeskuse vajalikkus on ära märgitud Hiiu valla arengukavas, Hiiu maakonna arengustrateegias, Hiiu valla ja Käina valla ühinemislepingus ning Sotsiaaldemokraatliku erakonna ja valimisliidu Ühine Hiiumaa koalitsioonilepingus.

Jürgen Vahtra

Hiiumaa vallavalitsuse arhitekt-planeeringute spetsialist

tusse andmine

Monika Pihlak tutvustas, et Hiiumaa jooksugrupp on taotlenud vallalt Lubjaahju tn 3a asuva metsatuka tasuta kasutusse võtmist, et rajada sinna avalikuks kasutamiseks mõeldud madalseiklurajad: üks väikelastele ja teine noortele ning täiskasvanutele.

Volikogu toetas 20 poolt- ja 1 erapooletu häälega eelnõud anda maatükk tasuta kasutamiseks Hiiumaa jooksugrupil ja sõlmida vallavalitsusel vastav leping.

4. Riigihangete seaduses kohaliku omavalitsuse ülesande volitamine Hiiumaa vallavalitsusele

Monika Pihlak tutvustas, et hankekorraldaja eesmärk on reguleerida riigihangete korraldamist Hiiumaa valla ametiasutustes ja nende hallatavates asutustes.

Volikogu toetas ettepanekut ühehäälselt.

5. Arhitektuurivõistluse korraldamine I lugemine

Omar Jõpiselg tutvustas, et Hiiumaa vallavolikogu laual on ettepanek anda vallavalitsusele volitused Hiiumaa uue spordihoone arhitektuurivõistluse korraldamiseks.

Volikogu otsustas saata eelnõu teisele lugemisele.

22.märtsi volikogu istungi kokkuvõte

Volikogu istung toimus 22. märtsil kell 15–18.45 Palade põhikooli saalis, volikogu osales täiskoosseisus.

Riho Rahuoja tegi avalduse praamiliikluse teemal: võtta istungil vastu eelnevalt koostatud ühis-pöördumine, millega palume majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumil ette valmistada tegevuskava praamiliikluse parendamiseks. Avalduse tegid samuti Artur Valk, Toomas Remmelkoor ja Tarmo Mänd.

1. Vallavalitsuse info

Vallavanem Reili Rand andis ülevaate vallavalitsuse tööst.

Meeskonna komplekteerimine on lõpusirgel. Edukalt läks teise lastekaitsepspecialisti konkurss: Emmaste ja Käina piirkonna lastekaitsepspecialistina alustab 16. aprillist Carol Kirss, kes on kolimas perega Hiiumaale. Kõrgessaare osavalla sotsiaaltöö spetsialisti konkurss nurjus, jätkame otsinguid. Täiendavalt vajab lahendust Pühalepa heakorratöötaja leidmine – Pühalepa ja Kärkla da seni tegemas koostööd, et osavalla vajadused rahuldada.

Järgmisel nädalal on tulemas kohtumine TS Laevade esindajaga. Toimumas on lennuhanke koostamine, et uueks perioodiks valmistuda.

Töös on SA-le Innove esitatud ettepaneku “Koolivõrgu korras-tamine ja nüüdisaegse õpikesk-konna loomine Kärkla Põhikoolis” korrigeerimine. Vallavalitsus paneb vastused kokku 9. aprilliks: loodame mai alguseks saada Innovelt omakorda vastuse.

Vastuseks Inge Taltsi selgitus-taotlusele seoses läbirääkimistega Kõrgessaares pereõe teenuse osutamise-ga:

Millal toimusid läbirääkimised Kärkla perearstikeskuse-ga? Vald ja maavalitsus on pidanud läbirääkimisi alates 2015. aasta esimesest poolest. Läbirääkimistel on eri ajajärgkudes osalenud nii maavanem, vallavanemad, sotsiaalosakonna juhataja kui sotsiaaltöõspetsialistid.

Millised takistused on ilmnenud? Toon esmalt välja head asjad, mis on tänasel teenusel. Perearstid suudavad oma tänases perearstikeskuses osutada väga head teenust: kohapeal on võimalik anda analüüse, haigla on vahetus lähetuses. Kärkla perearstikeskuses on tavapärasest pikemad lahtiolekuajad: ühel päeval kuni 12 tundi ja vastuvõtuaegade puhul on arvestatud bussiaegu. Jätkuvalt toimuvad ka perearsti ja pereõe koduviisiidid.

Peamiseks takistuseks on ikkagi vastava spetsialisti puudumine Hiiumaal: õde üksi ei saa perearstikeskust avada. Kärkla perearstikeskus võimalust ette ei näe, kuna piirkonna nimistus ei ole piisavalt inimesi. Nii apteek kui analüüside andmine on jätkuvalt

Kärdlas.

Millal on plaanis läbirääkimisi jätkata? Tegeleme igapäevaselt selle nimel, et teenused paraneks. Töötame selle nimel, et Kõrgessaare piirkonna elanike transpordivõimalused, mis tagavad ligipääsu arstiabile, oleksid võimalikult mugavad ja paindlikud.

Samuti palus volikogu liige tutvumiseks läbirääkimiste protokolle. Kohtumised on toimunud tavapärase kohtumiste ja vestlustena, mida pole protokollitud, mistõttu pole võimalik protokolle edastada.

Toomas Remmelkoor küsis, kas Hiiumaa vallavalitsus on juba sõlminud lepingu arhitektide liiduga. Reili Rand vastas, et leping on sõlmitud ja koostöö käib.

Kuidas vastab vallavalitsus Innovele seoses koolivõrgu korras-tamisega? Reili Rand vastas, et vastamisel lähtutakse senistest arengudokumentidest ja kiiremas korras tuleb töösse võtta Hiiumaa põhihariduse arengukava.

Artur Valk ütles, et Kõrgessaare inimesele on oluline, et Kõrgessaares oleks nii perearst kui apteek ja soovitas sellega edasi tegeleda ning küsis, kas sai õigesti aru, et vallavalitsus on loobunud selle teemaga tegelemast? Reili Rand vastas, et vallavalitsus ei ole loobunud teemaga tegelemast, kuid vald ei saa avada perearstiteenust Kõrgessaares, vaid luua vastavad tingimused teenuste tekkeks.

Inge Taltsi küsimus puudutas täpsemaid kuupäevi, millal toimusid läbirääkimised pereõe teenuse avamiseks. Reili Rand vastas, et täpsustab kirjalikus vastuses, kuid läbirääkimised said alguse 2015. aasta alguses, kui selgus senise perearsti tegevuse lõpetamine. Lisaks on kohtumised toimunud 2016. a jaanuari lõpus–veebruari alguses, 2016. a mais ning 2017. aasta alguses.

Artur Valgu küsimus puudutas arhitektuurikonkurssi – kui eelnõu on veel vastu võtmata, siis kas pead õigeks, et enne seda on vallavalitsus lepingu sõlminud? Reili Rand vastas, et peab õigeks, kuna on eelarveline planeeritud tegevus ja arhitektide liit on pannustanud juba ka tänase volikogu materjalide hulgas olevate lähtetingimuste koostamisse.

Antti Leigri küsis, kas vallavanem ja vallavalitsus on rahul valla dokumendiregistri ülesehituse ja struktuuriga. Reili Rand vastas, et ei ole: otsime koostöös arendajaga võimalusi Amphora paremaks toimimiseks.

Inge Talts küsis, kas Kärkla linna üldplaneering kehtib ja millised alad on detailplaneeringu kohustusega. Vallavanem vastas, et kõik endiste valdade üldplaneeringud kehtivad ja üsna pea alustame Hiiumaa valla üldplaneeringu koostamisega.

Antti Leigri esitas küsimuse revis-

jonikomisjoni poolt: kas vallavalitsus on rakendanud meetmeid sisekontrolli tõhustamiseks? Reili Rand vastas, et tunneb heameelt, et revisjonikomisjon on alustanud tutvumist osavaldade tööga. Eraldi sisekontrolli meetmeid me seni lisaks seadustest tulenevatele kohustustele rakendanud ei ole, aga see on teema, mis vajab suure organisatsioonis eraldi tähelepanu.

Aivar Viidik andis teada, et osales valdade ja linnade päevaldel Tallinnas. Omavalitsuse arengukava tuleb teha nii hea kui võimalik. Selle juurde kuulub maakonna arengustrateegia. Soovitused: väga täpselt endale aru anda tegelikest võimalustest ja soovidest ning keskenduda edasises tegevuses nendele, mitte kirjutada sisse soovunelmaid. Soovitati kaasata konsultant, kellele anda oma soovid edasi.

Praamiteemadel: Hiiumaa ja mandri vahelise praamiliiklusega on olnud probleeme. Suure kriisi ajal oli vaja operatiivset sekkumist. Volikogu osalus järgmistes protsessides on väga oluline. Ükski volikogu liige ei ole selles küsimuses volikogu esimehe poole pöördunud, kuid see on volikogu liikme kohustus oma valijate ees. Tuleb asutuda järgnevaid samme, kuidas olla sihhipärasem, täpsem ja konkreetsem. Oluline on kommunikatsioon.

Toomas Remmelkoor küsis, kas volikogu esimehel on olnud täiendavaid kohtumisi peaministriga seoses Hiiumaa spordikeskusega. Aivar Viidik vastas, et spordikeskuse teemal kohtumist ei ole olnud, kuid peaministrile on teemat meelde tuletatud.

Viidik lisas, et peaminister esines valdade ja linnade päevade peasaalis, kus volikogu esimees palus temalt suure saali ees lubadust, et Hiiumaa praamiühenduse kitsaskohad saavad lahenduse: teema oli üleval, kuid selget lubadust Ratas ei andnud.

Artur Valk märkis, et ütles 8. märtsi volikogu istungil, et volikogu esimees oleks võinud koostada ühispöördumise, mille oleks volikogu saanud allkirjastada. Aivar Viidik vastas, et palub edaspidi volikogu liikmetel, kes tunnevad soovi ja võimekust sarnastes küsimustes näidata üles initsiatiivi, seda ka teha.

2. Vallavara rendile andmine (Villa Pärgmägi OÜ)

Pühalepa osavalla maaspetsialist Mai Julge tutvustas eelnõud, mille kohaselt antakse rendile karjatatav maa. Keskkonna- ja ehituskomisjon ning eelarve- ja majanduskomisjon toetasid eelnõud. Volikogu otsustas eelnõud toetada ühehäälselt.

3. Pühalepa Vallavolikogu 27.2.2007 otsuse nr 149 „Detailplaneeringu koostamise algatamine“ muutmise (Sõeru ja Liiva)

Pühalepa osavalla maaspetsialist Mai Julge tutvustas eelnõud,

mille kohaselt muudetakse lähteseisukohti: lautrikoha asemel kavandatav väikesadam, kuhu juurde saab ehitada elamu ja tee määrata avalikuks teeks. Keskkonna- ja ehituskomisjon toetas eelnõu vastu võtmist. Volikogu otsustas eelnõud toetada ühehäälselt.

4. Pühalepa Vallavolikogu otsuste 19.10.2004 nr 118 ja 21.12.2004 nr 137 muutmise (Matto)

Pühalepa osavalla maaspetsialist Mai Julge tutvustas eelnõud, mille kohaselt Mati Matto soovib loobuda vastavate otsustega lubatud maatükkide kasutusvaldusesse saamisest. Keskkonna- ja ehituskomisjon toetas eelnõu vastu võtmist. Volikogu otsustas eelnõud toetada ühehäälselt.

5. Arhitektuurivõistluse korraldamine (spordikeskuse hoone)

Arenguosakonna juhataja Monika Pihlak tutvustas, et vallavalitsus soovib volikogult volitust Hiiumaa spordikeskuse arhitektuurikonkursi korraldamiseks. Pihlak selgitas, vallavalitsus on sõlminud lepingu arhitektide liiduga, kuid pole veel kõiki lepingujärgseid teenuseid saanud ja arveid ei ole seni tehtud. Hiiumaa spordikeskuse vajalikkus on ära märgitud Hiiu valla arengukavas, Hiiu maakonna arengustrateegias, Hiiu valla ja Käina valla ühinemislepingus ning Sotsiaaldemokraatliku erakonna ja valimisliidu Ühine Hiiumaa koalitsioonilepingus.

Reili Rand lisas, et vallavalitsus on võtnud sihiks, et lähtetingimusi koostades oleks võimalik spordikeskus igal juhul lähiaastatel valmis ehitada. Samas me ei alusta enne ehitusprojekti koostamist, kui ei ole kindlat finantseerimisallikat. Hiiumaa spordikeskuse rajamise vajadus on seotud Hiiumaa kehvade sportimisvõimalustega. Hiiumaa kogukonna ühine töö on leida spordikeskuse rajamiseks vahendeid. Ettevalmistus käib iga suuremahulise projekti juurde. Kuni me pole kindlad, et projekti saab ellu viia, teeme minimaalseid kulutusi. Rand lisas, et komisjonide diskussioonid olid väga viljakad: töömeeskond läheb valitsuse ette muutunud lähteülesandega.

Arhitektuurikonkursi preemiafondi suurusjärgud on tavapärased sellises mahus suurejoonelise arhitektuurikonkursi puhul: esimese koha preemia 9 000 eurot osas on tehtud taotlus kultuurkapitali, teine koht 7 000, kolmas 5 000 ja ergutusauhind 3 000 eurot. Vallavalitsus on suhelnud huvilisega, kes on avaldanud soovi rahastada konkursi korraldamist.

Komisjonid toetasid vallavalitsusele volituste andmist. Sõnavõtu tegid Inge Talts ja Tarmo Mänd. Lõpphääletusel toetas eelnõud 13 volikogu liiget, vastu oli seitse, erapooletuid kaks.

6. Valla esindajate nimeta-

mine Hiiumaa Omavalitsuste Liidu (HOL) üldkoosolekule

Jurist Kairi Arunurm andis info, et päevakorrapunkti eesmärk on valida kaks vallavolikogu liiget ja nende asendajad Hiiumaa Omavalitsuste Liidu üldkoosolekule.

Helen Teigar esitas Artur Valgu ja tema asendajaks Inge Taltsi, kes mõlemad taandasid ennast. Ilmi Aksli esitas Antti Leigri ja asendajaks Tiit Pauluse, kes mõlemad taandasid ennast. Aivar Viidik esitas Ilmi Aksli ja tema asendajaks Lembit Vainumäe. Liina Lepamaa esitas Sander Kopli ja tema asendajaks Toomas Kokovkini.

Hiiumaa valla esindajateks HOLi üldkoosolekule nimetati 12 poolt- ja kaheksa erapooletu häälega vallavolikogu esimees Aivar Viidik ja tema ajutisel äraolekul asendajaks vallavolikogu aseesimees Riho Rahuoja, vallavolikogu liige Ilmi Aksli ja tema ajutisel äraolekul asendajaks vallavolikogu liige Lembit Vainumäe, vallavolikogu liige Sander Kopli ja tema ajutisel äraolekul asendajaks vallavolikogu liige Toomas Kokovkin, vallavalitsuse liige Omar Jõpiselg ja tema ajutisel äraolekul asendajaks vallavalitsuse liige Hergo Tasuja.

7. Hiiumaa valla 2018 eelarve

Inge Elissaar tutvustas Hiiumaa valla eelarvet, arutati ja hääletati muudatusettepanekuid. Sõnavõtu tegid Artur Valk, Tiit Paulus, Riho Rahuoja, Helen Teigar, Antti Leigri, Toomas Remmelkoor ja Üllar Padari. Lõpphääletusel toetas volikogu eelarve vastu võtmist 13 poolt- ja 9 erapooletu häälega.

8. Arengukava ja eelarvestrateegia koostamise kord

Vallasekretär Helen Härmson tutvustas eelnõud. Komisjonid toetasid määruse vastu võtmist. Lembit Vainumäe tegi ettepaneku võtta määrus vastu ühel lugemisel. Hääletusel toetas volikogu arengukava ja eelarvestrateegia koostamise korra vastu võtmist ühehäälselt.

9. Osavallakogu koosseisu kinnitamine

Aivar Viidik tutvustas, et Kõrgessaare osavallakogu tööst loobus kodanikeühenduste ja külaseltside esindaja Agu Kohari, kelle asemele valiti kogusse Liana Vaino. Kärdlas oli seni valimata noorte esindaja, valiti Saara Kattel. Volikogu kinnitas osavallakogude koosseisu nimekirjana ühehäälselt.

10. Muud küsimused

Arutati Riho Rahuoja koostatud ühispöördumist tegevuskava koostamiseks valitsusele ning majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile: volikogu esimees saadab teksti volikogu liikmetele uuesti.

Aivar Viidik andis teada, et volikogu järgmine istung toimub 19. aprillil.

Aivar Viidik
volikogu esimees

Hiiumaa vallavalitsuse ja osavallavalitsuste teated

Kohalike teede sulgemine

Hiiumaa vallavalitsus tuletab meelde, et vastavalt varasematele vallavalitsuste otsustustele on veod üle 3,5 tonni teljekoormusega veokitega erandkorras lubatud vedaja taotluse ja garantiikirja alusel Hiiumaa vallavalitsuse poolt välja antud eriloaga. Eriloaga sätestatakse vedaja kohustus peale veo lõppemist teekatte taastamiseks vähemalt enne loa saamist fikseeritud seisukorda. Loa saab taotleda kohalikust osavallast või e-posti teel valitsus@hiiumaa.ee.

Hajaasustuse programm

Hajaasustuse programmi taotlusvoor avatakse **9. aprillil**. Taotlusi võtavad vastu kõik osavallavalitsused kuni **11. juunini**.

Emmastes külakoosolekud

Emmaste vallas oli tavaks, et valla esindajad külastasid iga-aastaste koosolekute raames kõiki valla otskondi. Nüüd jätkame sellega. Ainus, mis teistmoodi – valla esindajate asemel osalevad info- ja mõttevahetusel osavalla esindajad: osavallavanem, osavallavalitsuse ja osavallakogu liikmed. Kohtumiseni!

Külakoosolekute ajad:

Jausa lasteaias **30. märtsil kell 15**

Valgu seltsimajas **5. aprillil kell 18**

Emmaste noortekeskuses **6. aprillil kell 18**

Sõru muuseumis **7. aprillil kell 15**

Leisu koolimajas **26. aprillil kell 18**

ID-kaartide taotlemine Emmastes

Emmaste osavald teatab: seoses mitme isiku IDkaardi aegumisega ootab Emmaste osavallavalitsus 15. aprilliks infot, et oleks võimalik koostöös politsei- ja piirivalveametiga (PPA) Lääne prefektuuri Kärkla teeninduse ja fotograaf Ants Vahtrasega korraldada järgmine ID-kaartide taotluste vastuvõtt Emmastes.

Palume endast teada anda Pilvi Posti telefonil 462 2445 või e-mailile: pilvi.post@hiiumaa.ee, siis on võimalik PPA-ga ja Ants Vahtrasega täpsem aeg kokku leppida. Kui keegi soovib kodus dokumendi jaoks pilti teha, siis palume sellest ka eelnevalt teada anda samadel kontaktidel, sest taotluste vastuvõtupäeval on seda eelregistreerimise korral võimalik teostada.

Külaseltside ja sporditegevuse toetused Käinas

Käina osavald teatab, et kuni 9. aprillini pikendatakse tähtaega Käina osavallas tegutsevate külaseltside ja sporditegevuse toetamiseks. Toetust jagatakse vastavalt täna kehtivatele Käina vallavolikogu kordadele. Täpsem info Käina osavallavalitsusest tel 462 2888.

Kassa Käinas E ja N

Käina osavallavalitsuses alates 2. aprillist kassa avatud esmaspäeval ja neljapäeval kell 8–17.

Teeme Kärkla puhtaks!

Kärkla osavald teatab: Kärkla 1. mai juubeliürituste toimumisega seoses korraldame koristustalgud „Teeme Kärkla puhtaks!“ **28. aprillil kell 10** kogunemisega Vabrikuväljakul. Detailsem info tööde sisu jm kohta ilmub peatselt Hiiumaa valla ja Teeme ära! talgupäeva kodulehel. Teeme Kärklale kingituse: teeme Kärkla puhtaks! Ootame rohket osavõttu!

Ohtlike puude langetamine Kärklal

Kärkla osavallas on aprillikuus plaanis ohtlike puude langetustööd Uue ja Kalda, Kalamaja, Valli ja Aia tänava piirkonnas. Töö ajal võib antud piirkondades esineda liikluspäiranguid! Vabandame ebamugavuste pärast ja palume mõistvat suhtumist!

Tänavate heakord Kärklal

Tänavate koristus ja katendite talvejärgnetaastus toimub aprilli lõpuks. Pärast lume sulamist on Kärklal plaanis lõõkaukude remont, mida teostab AS Eesti Keskkonnateenused. Kõik vallakodanikud on oodatud lõõkaukudest teada andma valla veebilehel: vald.hiiumaa.ee/teavita-probleemist või www.anna-teada.ee

Toetuste taotlemine Kärkla ja Kõrgessaare osavallas

Kuu taotlused toimetuleku- ja sotsiaaltoetuste määramiseks palume esitada koos pere eluasemekuludid ja tulusid tõendavate dokumentidega:

Kärklal (Keskväljak 5a, tuba 220): 10.–20. aprillil

Kõrgessaare piirkonnas:

17. aprillil kl 10–12 Kõrgessaare osavallamajas

19. aprillil kl 11–12 Valitsejamajas

Info: Pille Alevi, pille.alevi@hiiumaa.ee, tel 505 5746 või 463 6094.

Transporditeenus Kärkla ja Kõrgessaare osavallas

Kõrgessaare piirkonnas sotsiaaltransporditeenuse osutamine eakatele ja puudega isikutele kohalikeks sõitudeks – info Heli Haraku telefonil 469 3712 või 5333 9472.

Kärkla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiinasutusesse eakatele ja puudega inimestele – info Pille Alevi telefonil 463 6094.

Mängude maja saun (Nuutri tn 21): 14. ja 28. aprillil kl 13–15 meestele, kl 15.30–18 naistele. Pileti hind: 2.30.

Ühistranspordi ja riigihangete spetsialistina alustas Piret Sedrik

Esmaspäevast alustas ühistranspordi ja riigihangete spetsialistina Piret Sedrik, kes asub korraldama Hiiumaa ühistransporti – laeva- ja lennuühendust ning maakonnasiseseid bussiliine.

„Laevaühendusega on meil kõigil tihedaid kokkupuuteid ja hiljutine merevee langus pani vallavane- ma kiireid lahendusi otsima. See andis ka kogemuse, millest nüüd tuleb järeltuleks ja kokkulepped teha, et taoliste olukordade mõju Hiiumaa elu ei halvaks,“ ütles Sedrik. „Lennuühenduses on riigi poolt ettevalmistamisel uus hange, millega leitakse viieks aastaks vedaja nii Kärkla kui Kuressaare

Piret Sedrik

lennuliinile alates juunist 2019. Kuigi mõlemas lepingus on tellijaks riik, on rõõm tõdeda, et

Hiiumaa vald on hea partnerina kaasatud. Bussiliinide praegune leping kehtib selle aasta lõpuni, poolt on hange, et leida teenindaja alates jaanuarist 2019. Samade teemadega tegelesin Hiiu maavalitsuses.“

Sedrik lisas, kuigi teemad on keerulised ja rahalisi võimalusi on alati vähem kui ideaalmaastikuks vaja, siis koos heade partneritega tuleb lahendused leida.

Piret Sedrik on lõpetanud Tartu ülikooli kahel korral: õigusteaduskonnaga ja majandusteaduskonnaga. Avalikus teenistuses olnud aastast 1993, Hiiumaal elab aastast 1994.

Veeinvesteeringutest Emmastes

2018. aastal on Emmaste osavalla investeeringuteks veidi üle 150 000 euro ja teeme need investeeringud omavahenditest laenu võtmata.

Kolmandik nendest vahenditest on mõeldud veekvaliteedi parandamiseks: eelkõige Tärkma biopuhasti projektile, aga peame leidma võimalused ka Jausa arendusteks.

Kui 26. jaanuari Emmaste osavallakogu koosolekul otsustati teetada läbirääkimiste alustamist Kärkla Veevärgiga neile vee ja kanalisatsiooniga seotud varade üleandmiseks, siis kuu hiljem oli teemaks vee hind.

Emmaste vald subsideeris ühisveevärgi majandamist märkimisväärses ulatuses, mis tähendas ühisveevärgi piirkonna elanikele väga soodsat hinda – 1,01 eurot/m³. Samas vee- ja kanalisatsioonisüsteemidega tegelev Hekes Eesti OÜ hindas 2015. aastal, et 2018. aastal on soovituslik vee ja kanalisatsiooni hind kokku koguni 5,50 eurot/m³.

Arvestades sealjuures Maailmapanga hinnangut, et leibkonna kulu vee- ja kanalisatsiooniteenuse eest ei tohiks ületada nelja protsenti netosissetulekust. Aga ka investeeringute vajadust.

Emmaste valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kavast 2015–2027 on hinnatud kulu vee- ja kanalisatsioonisüsteemi

kaasaegsele tasemele viimiseks pea 1,5 miljonile. Sealjuures on lühiajalise programmi kulud üle 500 000 ja pikaajalise programmi kulud üle 800 000 euro.

Nii jõuti 26. veebruaril osavallakogu koosolekul arvamusele, et vee ja kanalisatsiooni hinnad Emmastes võiksid olla võrreldavad teiste saare piirkondadega, kattes ära otsesed kulud süsteemi ülalpidamiseks.

Vallavalitsus kinnitas seda ja kalkuleeritud kulutusi arvestades 28. veebruaril uued hinnad, mis hakkavad kehtima 1. juulist. Vee hind on 1,36 eurot m³ ning reovee ära juhtimine 1,55 eurot m³.

*Hergo Tasuja
Emmaste osavallavanem*

Hiiu maakonnaplaneering

Riigihalduse minister Jaak Haab kehtestas 20. märtsi 2018 käskkirjaga nr 1-1-4/65 Hiiu maakonnaplaneeringu.

Maakonnaplaneering algatati 18. juulil 2013, kui Eesti valitsus tegi korraldusega nr 337 maavanematele ülesandeks korraldada maakonnaplaneeringu koostamine kogu maakonna territooriumil koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega. Hiiu maavanem algatas keskkonnamõju strateegilise hindamise 9. augustil 2013. Maakonnaplaneeringut koostasid Artes Terrae OÜ planeerijad ja Hiiu maavalitsus, keskkonna strateegilist hindamist viisid läbi Skepast&Puhkim OÜ keskkonnaekspertid. Maakonnaplaneeringu koostamist korraldas Hiiu maavalitsus.

Hiiu maakonnaplaneering hõlmab Hiiu maakonna territooriumi ning on koostatud ajaperspektiiviga 2030+. Maakonnaplaneeringu koostamise eesmärgiks oli Hiiu maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine, kohaliku omavalitsuse ülesannete väljendamine ning riiklike ja kohalike vajaduste ja huvid tasakaalustamine. Maakonnaplaneering on aluseks üldplaneeringute koostamisele.

Maakonnaplaneeringus on sõnas-

tatud Hiiumaa arenguvision aastani 2030+: **Hiiumaa on loodust hoidva ja väärtustava elujõulise uuendusmeelse kogukonnaga saar Läänemeres, kus on atraktiivne elamis-, ettevõtlus- ja külastuskeskkond.**

Visionist lähtuvalt on seatud Hiiumaa ruumilise arengu eesmärgid:

- **Hiiumaa kultuuri- ja loodusväärtused on hoitud ja teadvustatud ning loodusresursid keskkonnasäästlikult majandatud.** Oluliseks arengueelduseks on Hiiumaa puhas ja mitmekesine loodus turismi- ja elukeskkonnana, kohaliku atraktiivse asulamaastiku, hoonestuse ja kultuurimaastiku säilitamine, puhkealade ja sadamavõrgustiku arendamine, põllumajandusmaade, maa- ja kalaressursi säästlik majandamine.

- **Hiiumaa on logistiliselt sidus ja maailmaga aktiivselt suhtlev maakond.** Eesmärgi täitmisel on olulised Hiiumaa siseste liikumisvõimaluste parandamine, sh ühistranspordi arendamine, teede tolmuva- baks muutmine, kergliikluse arendamine, samuti ühenduste parandamine mandri ja saarte vahel, sh sadamate ja Kärkla

lennujaama arendamine. Hiiu- maa sisene sidusus on elu- ja töökohtade kokkusobitamise, inimeste tihedama suhtluse, kohaliku majanduse elavdamise, laialdasemate vaba aja veetmise ja õppimise võimaluste eelduseks.

- **Hiiumaa majandus on uuenduslik, jätkusuutlik ja mitmekesine.** Eesmärgi täitmiseks on oluline ettevõtluse ja tootmise, sadamate ning energeetika- valdkonna arendamine.

Hiiu maakonnaplaneeringu kehtestamisega kaotavad kehtivuse 2001. a kehtestatud maakonnaplaneering ja samuti teemaplaneeringud „Asustust ja maakaasutust suunavad keskkonnatingimused“, „Sotsiaalne infrastruktuur“ ja „Tuuleenergeetika“. 2015. a kehtestatud teemaplaneering „Tuuleenergeetika“ planeeringulahendus on kantud maakonnaplaneeringusse (planeeringu lisa nr 6). Kehtima jääb Hiiu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering, mis on kehtestatud 2016. a.

Maakonnaplaneeringuga on võimalik tutvuda rahandusministee- riumi regionaalhalduse osakonna Hiiu talituses Kärklal Leigri väljak 5 ja www.maavalitsus.ee/hiiu- maaplaneering

MAAKONNALIINIDE SÕIDUPLAANID
Kehtiv alates 26. märtsist 2018
KÄRDLA- HELTERMAA- KÄRDLA

Liini nr.	634	631	633A	633A	639	636	636	633	642	642
PÄEV	E-R	E-P	E-R	R	LP	E- N	R	E-P	E-R	R
KÄRDLA *	07:40	10:40	15:18	16:40	16:40	17:25	17:25	08:45	05:45	13:45
PALADE	07:50	10:49	15:28	16:49	16:49	17:34	17:34	08:32	05:55	13:55
SUUREMÕISA	08:07	11:05	15:45	17:05	17:05	17:50	17:50	08:11	06:10	14:10
SARVE	-	-	16:04	-	-	-	-	-	-	-
HELTERMAA	-	11:15	16:10	17:07	17:07	18:04	18:04	08:00	06:17	14:17
HELTERMAA	-	11:25	16:10	17:20	17:20	18:05	18:50	07:55	07:08	14:20
SARVE	-	-	-	-	-	-	-	07:47	-	-
SUUREMÕISA	08:11	11:30	16:17	17:30	17:30	18:11	18:56	07:37	07:14	14:27
PALADE	-	-	16:30	-	-	18:26	19:11	-	07:35	14:38
KÄRDLA *	-	-	16:40	-	-	18:40	19:25	-	07:45	14:52
VAEMLA	08:18	11:38		17:38	17:38			07:27		
KÄINA	08:30	11:45		17:45	17:45			07:22		
TUBALA	08:46	12:00		-	-			-		
KÄRDLA *	08:55	12:10		-	-			-		
MÄNNAMAA				17:56	17:56			07:06		
AADMA				18:01	18:01			07:00		
VALGU				18:15	-			06:45		
JAUSA					-			↑		
KÄINA					18:15					
TUBALA					18:32					
KÄRDLA *					18:40					

Liini nr.	629	629
PÄEV	E-R	L P
KÄRDLA *	15:05	15:05
TUBALA	15:12	15:12
KÄINA	15:30	15:30
MÄELTSE	15:35	-
KAASIKU	15:42	-
VAEMLA	15:45	15:35
ÕUNAKU	15:48	15:38
SUUREMÕISA	15:53	15:45
HELTERMAA	-	15:50 (P)
HELTERMAA	-	16:10 (P)
SUUREMÕISA	16:17	16:17
PUTKASTE	16:27	16:27
KÄINA	16:50	16:50
SUUREMÕISA	17:05	17:05
HELTERMAA	17:15	17:15
HELTERMAA	17:20	17:20
SUUREMÕISA	17:30	17:30
HELLAMAA	17:37	17:37
PALADE	17:45	17:45
KÄRDLA *	18:00	18:00

KÄRDLA - KÄINA -
HELTERMAA - ÕNGU

Liini nr.	625
PÄEV	ETKNL
KÄRDLA *	19:20
TUBALA	19:27
KÄINA	19:45
SUUREMÕISA	19:56
HELTERMAA	20:30
SUUREMÕISA	20:38
KÄINA	20:50
LUGUSE	20:53
KLEEMU T	20:55
JAUSA	20:58
VALGU	21:02
EMMASTE	21:06
VIIRIMÄGI	21:10
METSALAUKA	21:13
KABUNA	21:15
SINIMA	21:17
NURSTE	21:21
HALDI	21:24
ÕNGU	21:28

ÕNGU -
EMMASTE - VALGU

Liini nr.	626
PÄEV	L
ÕNGU	06:15
NURSTE	06:23
VIIRIMÄGI	06:34
EMMASTE	06:38
VALGU	06:44

KÄINA - MÄNNAMAA

Liini nr.	627	627
PÄEV	E-R	E-N
KÄINA	15:30	17:05
SELJA	-	17:08
KAIGUTSI	15:40	17:12
MÄNNAMAA	15:45	17:18
AADMA	15:50	17:24
ÜHTRI	15:49	17:26
LELU	15:45	17:30
EMMASTE	16:25	-
VALGU	16:31	17:40
JAUSA	16:36	17:46
KÄINA	16:47	17:58

KÄINA - KASSARI

Liini nr.	646	646	646	646		Liini nr.	630
PÄEV	E-R	E-R	E-N	R		PÄEV	E-R
KÄINA	07:45	16:00	17:05	17:45		KÄINA	08:19
VAEMLA	07:52	15:55	17:10	17:50		KOGRI	08:23
KASSARI	08:00	15:48	17:18	17:58		VAEMLA	08:25
ORJAKU	08:06	15:43	17:23	18:03		KÄINA	08:28
KÄINA	08:17	15:30	17:35	18:15			

KÄRDLA - LENNUJAAM - KÄRDLA

(Võib muutuda vastavalt lendude toimumisele)

Liini nr.	200	200	200
PÄEV	E-R	E-R; P	L
KÄRDLA *	07:10	17:10	09:25
PADU	07:14	17:14	09:29
LENNUJAAM	07:20	17:20	09:35
LENNUJAAM	07:30	17:30	09:40
PADU	07:36	17:45	09:45
KÄRDLA *	07:40	17:50	09:50

KÄINA - AADMA - KÄINA

Liini nr.	643	643	628
PÄEV	T	T	E-R
KÄINA	09:00	13:00	-
SELJA	09:03	13:04	-
KAIGUTSI	09:09	13:10	-
MÄNNAMAA	09:15	13:16	-
ÜHTRI	09:18	13:19	07:35
AADMA	09:20	13:24	07:37
LELU	09:29	13:31	07:59
ÜHTRI	09:35	13:50	-
MÄNNAMAA	09:40	13:41	08:04
KAIGUTSI	09:48	13:48	08:09
KOLGA	-	-	08:16
SELJA	09:52	13:52	-
KÄINA	09:55	13:55	08:30

* Kärkla Bussijaam

Info E-R 8-17 Hansa Bussiliinide telefonil 452 8950

KÄRDLA - TOHVRI - NURSTE - ÕNGU - KÄRDLA

Lüüni nr.	657	647	658	641	644	644	648	657	658(P)	659	657	640	640	637	638
PÄEV	EKRP	TNL	EK	TNP	R	L	P	E-L	641(R)	E-R	E-R	E-R	E-R	E-R	E-R
KÄRDLA *	07:00	07:00	12:35	12:35	12:35	12:35	16:20	17:20	19.20		16:40				
TUBALA	07:09	07:09	12:43	12:43	12:43	12:43	16:28	17:29	19:27		16:47				
KÄINA	07:25	07:25	13:00	13:00	13:00	13:00	16:45	17:45	19:45		17:05				
ORJAKU TR.	07:28	07:28	13:03	13:03	13:03	13:03	16:49	17:48	19:50		17:10				
JAUSA	07:38	07:38	13:11	13:11	13:11	13:11	16:56	18:00	19:55		17:17				
EMMASTE	07:51	07:51	13:31	13:31	13:31	13:31	17:10	18:10	20:05		17:30				16:25
VIIRIMÄGI	-	-	13:35	13:35	13:35	13:35	17:14	18:14	20:09					+	+
SÕRU	07:56	07:56	-	-	13:39	13:39	17:18	18:18	-					+	+
TOHVRI	08:00	08:00	-	-	13:45	13:45	17:28	18:21	-					15:10	16:40
VIIRIMÄGI	08:06	08:06	-	-	13:56	13:56	17:27	18:27	-					+	16:47
NURSTE	08:22	08:22	13:56	13:50	14:11	14:11	17:52	18:44	20:21(P)					15:26	17:08
ÕNGU		08:30	-	14:00	-	-	18:00		20:28(R)					+	17:16
ÕNGU		09:00		14:35		-	19:45			06:20		07:15		15:35	
NURSTE	09:10	09:10	14:45	14:45	14:45	15:55	19:52	18:50		06:28		07:23		15:45	
VIIRIMÄGI	09:25	09:25	15:00	15:00	15:00	16:09	20:05	19:04		06:38		+		+	
TOHVRI	-	-	-	-	-	-	-	-		06:44		07:50		-	
SÕRU	-	-	-	-	-	-	-	-		06:48		+		-	
EMMASTE	09:30	09:30	15:05	15:05	15:05	16:13	20:10	19:08		06:55		08:02	08:55	16:00	
JAUSA	09:42	09:42	15:18	15:18	15:18	16:23	20:18	19:18		07:00		08:14	08:40		
KÄINA	09:55	09:55	15:30	15:30	15:30	16:35	20:30	19:30		07:20		08:26	08:30		
TUBALA	10:12	10:12	15:47	15:47	15:47	16:52	20:47	19:47		07:36			▲		
KÄRDLA *	10:20	10:20	15:55	15:55	15:55	17:00	20:55	19:55		07:45			↓		

KÄRDLA - KALANA - KÄRDLA

Lüüni nr.	650	651	651	651	650	651	651	656	651
PÄEV	T	EKNR	L	E-P	T	EKNRL	E-R	E-R	E-P
KÄRDLA *	06:20	06:50	07:55		15:20	15:20	17:25	12:00	21:00
MALVASTE T.	06:31	07:00	08:05		15:30	15:30	17:36	12:11	21:11
MALVASTE	-	-	-		15:34	-	-	-	-
KÕRGESSAARE	06:42	07:10	08:15		15:43	15:43	17:47	12:21	21:19
LAUKA	-	-	-		15:46	15:46	17:51	12:25	21:21
KÕRGESSAARE	-	-	-		+	+	+	+	+
VISKOOSA	06:46	07:13	08:18		15:52	15:52	17:57	12:30	21:28
LUIDJA	07:00	07:23	08:28		16:02	16:02	18:07	12:40	21:38
KIDUSPE	-	-	-		16:16	16:16	-	-	21:54
KÕPU	07:15	07:39	08:48		16:23	16:23	-	-	22:05
KALANA	07:28	-	-	6:15 '	16:42	16:42	-	-	22:15
KÕPU	07:40	07:40	08:50	06:26	16:51	16:51	-	-	
KIDUSPE	07:50	07:50	09:00	06:33	-	-	-	-	
LUIDJA	08:05	08:05	09:15	06:47	17:08	17:08	18:18	15:50	
VISKOOSA	08:17	08:17	09:27	06:59	17:16	17:16	18:27	16:00	
LAUKA	08:23	08:23	09:33	07:05	17:21	17:21	18:33	16:05	
KÕRGESSAARE	08:27	08:27	09:37	07:08	17:24	17:24	18:37	16:09	
MALVASTE	08:42	-	-	-	-	-	-	-	
MALVASTE T.	08:45	08:35	09:48	07:19	17:31	17:31	18:48	16:19	
KÄRDLA *	08:56	08:45	10:00	07:30	17:43	17:43	19:00	16:30	

* Kärkla Bussijaam
' Kalanast väljub buss ettetellimisel
nõudepeatused, kuhu buss reisijate puudumisel ei sõida
Info E-R 8:00-17:00 Hansa Bussiliinide telefonil 4528950

Bussiajad muutusid

Et 26. märtsist muutus parvlaevagraafik, muutusid ka maakonna- ja kaugliinide busside väljumised tagasi endisteks. Hommikune Tallinn–Kärkla buss väljub taas kell 8, õhtune Kärkla–Tallinn buss väljub taas kell 16.45 Kärklast. Maakonnaliiniin 631 (Kärkla–Heltermaa–Käina–Kärkla) väljub Kärklast jälle kell 10.40, liin 656 (kaugliini jätkuliin) väljub Kärklast kell 12 ja Luidjalt kell 15.50.

Transpordiühenduste tagasiside

Hiiumaa vald palus transpordiühenduste eriolukorra kohta veebiküsitluse teel tagasisidet kõigilt, keda tekkinud olukord puudutas. Küsitlusele vastas 203 inimest, kelle hulgas oli ettevõtjaid, hiidlasi ja Hiiumaa päritoluga inimesi ning külalisi. Tulemusi analüüsitakse ning koostatakse kokkuvõtte, mida võetakse arvesse edasises suhtluses riigi ja teiste seotud osapooltega. Suur tänu kõigile vastajatele!

Elutöö tegija Riho Rahuoja

Seoses rahvusvahelise sotsiaaltöö päevaga korraldas Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon 20. märtsil piduliku tänuürituse Türi Kultuurikeskuses, kuhu oli kokku tulnud ligi 200 sotsiaalaala töötajat üle terve Eesti. Tunnustuse said Eesti parimaid sotsiaalaala töötajaid kümnes erinevas kategoorias ja nende hulgas ka Hiiu Valla Sotsiaalkeskuse juhataja Riho Rahuoja, kes pälvis tiitli Elutöö tegija sotsiaalvaldkonnas

Jaan Krossi kirjandusauhinna pälvis kirjanik Arvo Valton

Pühapäeval anti Hiiumaal Kassari rahvamaja saalis pidulikult üle Jaan Krossi kirjandusauhind, mille tänavuseks laureaadiks on Arvo Valton. Selle tunnustuse pälvis ta 2017. aastal ilmunud teose „Märjamaa legend“ eest.

KAUGLIINIDE SÕIDUPLAANID

Kehtiv alates 26. märtsist 2018

702

	E-L	E-P	E-L	E-P
Kärdla bussijaam	16:45	07:45	Tallinna bussijaam	08:00 16:55
Palade	16:55	07:55	Vana-Pääsküla **	08:20 17:15
Hellamaa	17:02	08:02	Uuemõisa	09:27 18:28
Haavamägi	17:06	08:06	Niine *	09:32 18:32
Suuremõisa	17:10	08:10	Haapsalu bussijaam	09:35 18:35
Heltermaa	17:17	08:17	Rohuküla	09:45 18:45
Rohuküla	18:52	09:52	Heltermaa	11:25 20:25
Haapsalu bussijaam	19:05	10:05	Suuremõisa	11:31 20:31
Uuemõisa	19:10	10:10	Haavamägi	11:34 20:34
Vana-Pääsküla *	20:15	11:15	Hellamaa	11:38 20:38
Järve *	20:30	11:30	Palade	11:45 20:45
Tallinna bussijaam	20:35	11:35	Kärdla bussijaam	11:55 20:55

705

	P		P
Luidja	15:50	Tallinna bussijaam	08:00
Paope II	15:52	Vana-Pääsküla **	08:20
Paope I	15:53	Uuemõisa	09:27
Jõeranna	15:56	Niine *	09:32
Viskoosa	16:00	Haapsalu bussijaam	09:35
Kõrgessaare	16:02	Rohuküla	09:45
Lauka	16:05	Heltermaa	11:25
Kõrgessaare	16:10	Suuremõisa	11:31
Pihlamägi	16:12	Haavamägi	11:34
Rootsi	16:13	Hellamaa	11:38
Reigi	16:14	Palade	11:45
Kidaste	16:17	Kärdla bussijaam	11:55
Malvaste tee	16:21	Aia	11:58
Kroogi	16:24	Kroogi	12:03
Aia	16:28	Malvaste tee	12:06
Kärdla bussijaam	16:45	Kidaste	12:09
Palade	16:55	Reigi	12:12
Hellamaa	17:02	Rootsi	12:14
Haavamägi	17:06	Pihlamägi	12:16
Suuremõisa	17:10	Kõrgessaare	12:19
Heltermaa	17:17	Lauka	12:24
Rohuküla	18:52	Kõrgessaare	12:28
Haapsalu bussijaam	19:05	Viskoosa	12:32
Uuemõisa	19:10	Jõeranna	12:36
Vana-Pääsküla *	20:15	Paope I	12:40
Järve *	20:30	Paope II	12:43
Tallinna bussijaam	20:35	Luidja	12:46

704

	R P		R P
Õngu	07:03	Tallinna bussijaam	16:55
Haldi	07:08	Vana-Pääsküla **	17:15
Nurste	07:12	Uuemõisa	18:28
Sinima	07:15	Niine *	18:32
Kabuna	07:20	Haapsalu bussijaam	18:35
Metsalauka	07:22	Rohuküla	18:45
Viiri	07:25	Heltermaa	20:25
Emmaste kool	07:28	Suuremõisa	20:31
Emmaste	07:35	Kalginiit	20:33
Harju	07:39	Vaemla	20:37
Valgu	07:41	Käina	20:40
Jausa II	07:47	Luguse	20:42
Kleemo t	07:50	Kleemo t	20:44
Luguse	07:52	Jausa II	20:47
Käina	08:00	Valgu	20:53
Vaemla	08:03	Harju	20:55
Kalginiit	08:09	Emmaste	20:59
Suuremõisa	08:11	Emmaste kool	21:01
Heltermaa	08:17	Viiri	21:03
Rohuküla	09:55	Metsalauka	21:05
Haapsalu bussijaam	10:05	Kabuna	21:07
Uuemõisa	10:10	Sinima	21:11
Vana-Pääsküla *	11:15	Nurste	21:14
Järve *	11:30	Haldi	21:17
Tallinna bussijaam	11:35	Õngu	21:22

870

	P		P
Tallinna bussijaam	11:00	Nurste	16:05
Vana-Pääsküla **	11:20	Sinima	16:08
Harutee	11:32	Kabuna	16:12
Turba	11:48	Metsalauka	16:15
Taebala	12:15	Viiri	16:17
Uuemõisa	12:25	Emmaste kool	16:20
Niine *	12:30	Emmaste	16:25
Haapsalu bussijaam	12:33	Harju	16:30
Rohuküla	12:45	Valgu	16:32
Heltermaa	14:25	Jausa II	16:38
Suuremõisa	14:30	Kleemo t	16:41
Kalginiit	14:32	Käina	16:50
Vaemla	14:37	Vaemla	16:54
Käina	14:40	Kalginiit	17:00
Kleemo t	14:44	Suuremõisa	17:05
Jausa II	14:47	Heltermaa	17:10
Valgu	14:52	Rohuküla	18:52
Harju	14:54	Haapsalu bussijaam	19:05
Emmaste	14:57	Uuemõisa	19:10
Emmaste kool	14:59	Taebala	19:20
Viiri	15:01	Turba	19:45
Metsalauka	15:03	Harutee	20:05
Kabuna	15:05	Vana-Pääsküla *	20:15
Sinima	15:08	Järve *	20:30
Nurste	15:10	Tallinna bussijaam	20:35

Nõudepeatused reisijate väljumiseks:

1. Tallinnast Haapsallu saabumisel peatus "Niine"
2. Tallinna saabumisel peatus "Järve"
3. Kõik marsruudil olevad tähistatud peatused Hiiumaale

Märkused: Erandolukorras toimub liinidel ümberistumine Heltermaal ja Rohukülas,

ei toimu bussi ülevõetud Heltermaa-Rohuküla vahel sõitvatel laevadel

Tallinna Autobussijaama saabumisel ja sealt väljumisel sõidavad bussid

marsruudil Vabaduse pst., Pärnu mnt., Järvevana tee, Bussijaam

Märka tõlkijaid: Mari ja Riina Jesmin

Hiiu valla raamatukogus on kaheksanda aprillini väljapanek õdedest tõlketalendite Mari ja Riina Jesmini poolt eestindatud raamatutest.

Mari tähistas 23. märtsil seitsmekümnenda aasta ja Riina 28. märtsil kuuekümnenda aasta juubelit. Mari Jesmin on rootsi keelest eesti keelde seadnud ligi 30 teost, mille hulgas on näiteks Hiiumaa lugejate seas populaarsed krimimaanid autoritelt Arne Dahl, Håkan Nesser ning tandemilt Michael Hjorth ja Hans Rosenfeldt. Paljud Mari tõlgitud raamatud on ilmunud legendaarses Mirabilia sarjas.

Riina Jesmini tõlkijatöö

sai alguse kohtumisest Natalie Alveriga, kes Jesmini kutsus rumeenia keelt õppima ning hiljem koos rumeeniakeelseid raamatuid tõlkima. Peagi asus Riina tõlkima iseseisvalt, eestindades lisaks rumeenia autorite töödele ka inglise keelseid teoseid. Iris Murdoch, Virginia Woolf, Sebastian Faulks, Mircea Eliade, E. M. Forster on vaid

mõned autorid, kelle töid saame tänu Riina tõlgetele nautida. Aastate jooksul on ta eestindanud üle 80 raamatut rumeenia ja inglise keelest. Enne vabakutseleiseks tõlkijaks hakkamist töötas Riina Jesmin aastaid Kärdlas raamatukoguhoidjana.

Pilleriin Altermann
Hiiu valla raamatukogu

HIIUMAA KARJÄÄRIPÄEV

13. APRILLIL KÄRDLAS VABRIKUVÄLJAKUL

Kelle asi on minu karjäär?

HIIUMAA MUUSEUMI PIKAS MAJAS:

14:00 - 14:45 Töö – Kas rööm või vaev? Hiidlaste ajalooline kogemus. **HELGI PÖLLO**

16:00 - 16:45 Töö – Kas rööm või vaev? Hiidlaste ajalooline kogemus. **HELGI PÖLLO**

**TUURU MAJA I
KORRUSE ÕPPEKLASSIS:**

14:00 - 16:45 Hiiumaa Noorte Tugila elav raamatukogu
17:00 Hiiumaa õpilasfirma
LASTEVALVE tutvustus

TUURU MAJA SAALIS:

14:00 - 15:45 Akroopaga töötuba
KADRI ROMANO

TUURU MAJA KOHVIKUS:

14:00 - 14:45 Toitumine depressiooni ja ärevuse korral
AIRE TAMMSAAR

15:00 - 15:45 Lõbipõletamise ennetamine
IRIS DEGTJOV

16:00 - 16:45 Tee joogani
MAX ROMANO

17:00 - 17:45 Lõbipõletamise ennetamine
IRIS DEGTJOV

18:00 - 18:45 Eluterve tööhügieen!
HELENA EHRENBUSCH

TUURU MAJA RUUMIS 20:

13:00 - 15:45 Karjäärikiirabi täiskasvanutele
TÖÖTUKASSA

**TUURU MAJA II
KORRUSE ÕPPEKLASSIS:**

13:00 - 13:45 Maailm vs Hiiumaa
KADRI ROMANO

16:00 - 16:45 Mina kui ettevõtja
HIIUMAA ARENDUSKESKUS

17:00 - 17:45 Karjääritest
TÖÖTUKASSA

18:00 - 18:45 Toetusvõimalused alustavale ettevõtjale
HIIUMAA ARENDUSKESKUS

ÕUEALAL:

13:00 - 13:45 Hiiumaa Ametikooli aianduse töötuba

16:00 - 16:45 Hiiumaa Ametikooli aianduse töötuba

LASTEAIJA MAJA:

14:00 - 14:45 Hobid vs töö
PÄÄRO METSAND,

16:00 - 16:45 **ARGO NURS,**
MONIKA PANNAL

TUURU MAJA RUUMIS 21:

13:00 - 18:45 Karjäärikiirabi lastele ja noortele
RAJALEIDJA

KONTAKTISIK HENRI REEDER: henri.reeder@hiiumaa.ee

LISAINFO:
bit.ly/karjäär

Kohaliku omaalgatuse programmi taotluste esitamise tähtaeg on 2. mai

Kohaliku omaalgatuse programmi eesmärk on kohaliku arengu ja kogukondade elujõulisuse edendamine kogukondliku initsiatiivi, koostöö ja identiteedi tugevdamise ning kohalike elanike teadmiste ja oskuste kasvu kaudu. Alates 2018. aastast on programmi rakendaja Hiiu maakonnas Hiiumaa arenduskeskus.

Programmi meetme 1 Kogukonna areng kaudu toetatakse tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tugevdamise ja tõhusama koostöö tekkesse ning meetme 2 Elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamine kaudu toetatakse tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete ühistegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmete vajalike teenuste pakkumisse.

Ühe projekti toetuse piirsumma on 2000 eurot.

Taotlus tuleb esitada hiljemalt

2. maiks 2018 kl 16.30 Hiiumaa arenduskeskusele.

Toetuste taotlemise kord, tingimused, taotlusvormid ning taotluse koostamise juhendid on kättesaadavad Hiiumaa arenduskeskuse veebilehel.

Taotlejaks võivad olla piirkondlikult ja avalikes huvides tegutsed:

- mittetulundusühingud, milles ei osale liikmena kohalik omavalitsus või riik;
- sihtasutused, mis pole asutatud kohaliku omavalitsuse või riigi osalusel.

Infopäev toetuse taotlejatele toimub 11. aprillil 2018 kell 15 Tuuru majas, Vabrikuväljak 1 Kärldas. Infopäeval tutvustatakse programmi nõudeid taotlejale, taotlusele, tegevustele ning aruandlusele. Registreerimine kuni 10. aprillini tel 5345 9558, kaja.sormus@hiiumaa.ee.

*Kaja Sõrmus
Hiiumaa arenduskeskuse
MTÜde konsultant*

Nutikas noorsootöö jõuab Hiiumaale

Hiiumaa noorsootöö keskus koostöös Tallinna ülikooli digitehnoloogia instituudi, Emmaste vaba aja keskuse ja Käina noortekeskusega viivad Eesti noorsootöö keskuse toel läbi nutiprojekti „Nutikas Hiiumaa“, millega arendatakse avatud noorsootööd Hiiumaa kohalikes noortekeskustes ning vähendatakse aina suurenevat digilõhet noorte ja spetsialistide vahel.

Viimasest haridus- ja teadusministeeriumi aasta-analüüsist selgus, et kõigest 25% kõikidest noortest osaleb noortekeskuste töös. Noorsootöös mitteosalemise peamisteks põhjusteks toodi välja huvi- ja ajapuudu. Niisamuti on erinevates uuringutest välja koorunud tõsiasi, et Eesti üheks suuremaks väljakutseks on digilõhe, mille kohaselt valitseb suur erinevus inimeste, sh valdkonna spetsialistide digioskustes.

Hiiumaa noorsootöö keskuse initsiatiivil kutsuti kokku huvilised, kes sooviksid projekti elluviimisse panustada. Lisaks Tallinna ülikooli spetsialistidele ja noorsootöötajatele on projektimeeskonnas ka Hiiumaa noortekogu ANKUR kaks esindajat, kes panustavad samuti oma teadmiste ja oskustega.

Emmaste noortekeskuse noorsootöötaja Kristel Pisa rõõmustas samuti projekti rahastuse üle: „Nutiprojekt aitab arendada noorsootöötajate digipädevusi, mis annab võimaluse muuta avatud noorsootöö teenust atraktiivsemaks. Hea on rakendada erinevate osapoolte tugevusi (nii partnerorganisatsioonid kui ka noored). Projekti puhul meeldib mulle, et noored on kaasatud kõikidesse etappidesse ja saavad kohe katsetada, kas äpp või nutikohvri vahend sobib.“

Käesoleval aastal toimuvad erinevad tegevused nii kohalikele noorsootöötajatele, sh kooli noorsootöötajatele, noortekeskuste spetsialistidele, ringijuhitidele kui noortele, mis toovad noortekeskustesse aga ka koolidesse uusi innovaatilisi lahendusi. Projekti käigus komplekteeritakse ka nutikohver, mis sisaldab nii tahvelarvuteid, seikluskaamerat, aga ka hariduslike roboteid ja näiteks ka kaasas kantavat fotoprinterit, mis annab võimaluse tegevusi läbi viia ka kaunis Hiiumaa looduses.

*Kaie Pranno, Hiiumaa Noorsootöö Keskuse
noorsootöö koordinaator ja projektijuht*

Noorte Tugila ja Töötukassa lähevad tuurile

Hiiumaa Noorte Tugila ja Hiiumaa Töötukassa viivad läbi töötubasid märtsist maini üle Hiiumaa kõikides noortekeskustes. Räägitakse noorte suvisest töötamisest ja vabatahtlikust tegevusest. Suviti on saarel palju hooajalisi tööpakkumisi, mis pakub võimalusi ka noortele tööle saamiseks.

Eelmisel aastal jõustus uus töölepinguseadus, kus muutus just noortega seondud seadusandlus. Töötubades selgitatakse, kuidas noored saavad suvel töötada, millised võimalused Hiiumaal selleks on ning kuidas Noorte Tugila saab toetada. Lisaks tutvustatakse vabatahtliku teenistust, kus oma kogemust jagab Kärldla noortemajas toimetav vabatahtlik Sarah Prantsusmaalt.

Järgmised töötuba toimuvad 29. märtsil kell 16 Kärldla noortemajas ja 11. aprillil kell 14 Palade koolis. Jälgi infot Hiiumaa noorsootöö keskuse kodulehel ja Facebooki kontol.

Noorte Tugila on üks osa noortegarantii programmist, mille eesmärgiks on näiteks töö kaotanud või koolist välja langenud 15–26 aastaste noorte võimalikult kiire naasmine ühiskonnale.

*Kaie Pranno
Hiiumaa Noorte Tugila spetsialist*

Erasmus+: Youth in action - noored, kasutage oma võimalusi!

avanes ideaalne võimalus kogu koolitus ise otsast lõpuni sammhaaval läbi teha, et ka ise edukalt taotlust esitada. Koolitajate abi ja toetusega valmisid nii mõnedki pikaajalised koostööprojektid nii Sloveenia, Albaania, Portugali kui ka Rumeenia ja Iirimaa. Meie sooviks oli koosveedetud treeningu käigus endale usaldusväärsete ja vajalike kontaktide loomine just läbi silmast silma kohtumise ja see ka edukalt õnnestus. Lähiaja esimesed sammud on esitada projekt noortega töötavate organisatsioonide õpirändeks, mille käigus kohtuvad Hiiumaal noortega tegelevad spetsialistid peamiselt Albaaniast, Portugalist ja võib-olla ka Rumeeniast. Järgmise aasta sügisel aga koh-

tuvad meie noored koos Madeira noortega juba Sloveenias, et tegeleda keskkonnakaitse ning delfiinide uurimisega. Samuti sai käed löödud kaasava hariduse ja lasteaedade teemal.

Jääme ootama taotlusvoorude tähtaegu ning meile soodsaid tulemusi! Kindlasti kutsume üles Hiiumaa teisi noortekeskusi meie projektides osalema ja NOORED, teile on sõnumiks see, et haarake võimalusest, kui kutsume teid Sloveeniasse delfiine uurima ning Madeirat või Albaaniat külastama!

Hoidke silmad-kõrvad lahti, kui kusagil Erasmus+ programmist juttu tuleb! See on teie uks Euroopasse!

*Klaire Leigri ja Silvi Laidro
Pühalepa valla Kultuuri- ja
Noortekeskus*

Hea Hiiumaa ettevõtja!

Alates 1. jaanuarist ei maksustata erisoodustusena tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi 100 euro ulatuses töötaja kohta kvartalis, kui töödandja on neid võimaldanud kõikidele töötajatele.

Käina Spordikeskus on valmis pakkuma soodustust kõigile ettevõtetele, kes sõlmivad oma töötajatele sportimisvõimaluste pakkumise lepingu aasta lõpuni. Ühe kahetunnise sportimise (ujumine, jõusaal, aeroobikasaal) soodushind töötaja kohta on sel juhul 3 eurot.

Kui ettevõtte on teinud otsuse, millistel põhimõtetel ja ulatuses ta toetab töötajate sportimist, on teenuse edasine kasutamine ettevõtte jaoks on lihtne: Käina spordikeskus peab arvestust, mille töötaja millise summa eest on teenust kasutanud ning esitab ettevõttele koondarve igakuiselt või kvartaalselt.

Tee südamekuul kingitus nii ettevõttele kui kõigile töötajatele: kampaania kehtib 1. maini!

*Hannes Maasel
Käina Spordikeskuse juhataja*

Südamekuu tegevused Hiiumaal

Kõik tegevused on osalejatele TASUTA. Kõik Hiiumaa inimesed on väga oodatud erinevates piirkondades toimuvatele üritustele:

6. aprillil kl 19 Shindo venitus- ja lõõgastustund, tunni viib läbi Kadi Männamaa. Tund toimub Kärkla lasteaia saalis, Kalda 11. Sisepääs Rootsi tn poolsest uksest. Pane selga mugav riietus, võta kindlasti kaasa matt või tekk, mille peal istuda ja pleed, mille saad tunni lõpus peale võtta.

8. aprillil kl 11 väljõusaali treening algajatele; kl 12 jooksutrenn algajatele. Treeninguid viivad läbi Liis ja Alari Remmelg Hiiumaa jooksugrupist. Kohtumispaiaks Hausma tee 2 väljõusaal.

11. aprillil kell 18 Emmaste spordihallis sisekergejõustiku hooaja lõpuvõistlus

12. aprillil matk Sarve loopealsetele, lisainfo tulekul!

12.-30. aprillil avastusrajad Kärklas ja Orjakus

Keskkonnaameti kampaania „Liigu ja õpi Avastusrajal 2018!“ raames on avatud kaks avastusrada – Kärklas ja Orjakus. Avastusraja kontrollpunktide edukate läbijate vahel loositakse aprillikuu lõpus välja auhindu. Avastusradade kohta leiab rohkem infot veebilehelt: avastusrada.ee

15. aprillil kl 11 väljõusaali treening algajatele; kl 12 jooksutrenn algajatele. Treeninguid viivad läbi Liis ja Alari Remmelg Hiiumaa jooksugrupist. Kohtumispaiaks Hausma tee 2 väljõusaal.

16. aprillil erivajadustega inimeste klubi Pühalepa Pöialpoisid linnulaulu kuulamas

17. aprillil kl 19 Kärkla Mängude majas bodypumpi treening algajatele. Bodypumpi treeningutest on oodatud osa võtma nii mehed kui naised. Tule olenemata eelnevast treenitusest ja kogemusest! Bodypump on lihasvastupidavust arendav treening, kus harjutuste sooritamiseks kasutatakse abivahenditena kange, kettaid ja stepipinke. Igaüks saab valida sobiva raskuse vastavalt oma vormile. Tund aega kestva treeningu viib läbi Taisi Telvik Hiiumaa Jõualade ja Rühmatreeningu Seltsist.

17. aprillil kl 19.30 Kõrgessaare vaba aja keskus tantsu- ja liikumistrenn kõigile huvilistele, läbiviija Stella Suitso.

18. aprillil kl 19 Kärkla mängude majas „Tervis rõõmsast liikumisest!“ Aeroobne treening algajatele. Arutelu aeroobse treeningu kasulikkusest. Läbiviija Lia Rosenberg. Kui soovid rohkem teada aeroobsest treeningust ja ise järele proovida, kuidas trenn mõjub, siis tule ja saa osa toredast õhtust! Oodatud on erinevas vanuses naised ja mehed, eriti kõik huvilised, kes pole aeroobse treeninguga varem kokku puutunud!

19. aprillil kl 12 kohtumine Marika Vösamaaga Kõrgessaare päevakeskuses, vestlusteemaks massaaž ja taastusravi võimalused SA Hiiumaa Haigla taastusravi osakonnas.

kl 19 Jüriöö jooks Vabaduse tänaval Kärklas

20. aprillil kl 11.30 kohtumine Marika Vösamaaga Kärkla päevakeskuses, vestlusteemaks massaaž ja taastusravi võimalused SA Hiiumaa Haigla taastusravi osakonnas.

21. aprillil kl 12 Jüripäeva karikaturniir korvpallis Kõrgessaare vaba aja keskus

22. aprillil kl 12 südamenädala matkapäev algusega Kõrgessaare vaba aja keskuse juurest

25. aprillil kl 19 Kärkla mängude majas matipilatese trenn algajatele. Läbiviija Marika Vösamaa. Oodatud on erinevas vanuses naised ja mehed, eriti kõik huvilised, kes pole matipilatesega varem kokku puutunud! Võimalusel võta kaasa oma võimlemismatt.

26. aprillil tutvumine ketasgolfiga, lisainfo tulekul!

27. aprillil Emmaste spordihallis Külavõistlus viievõistluses Aprilli igal esmaspäeval ja neljapäeval kell 19.10 Lihastreening Emmaste spordihallis, läbiviija Anne-Mall Reinu

28. aprillil kl 16 ringtreening Kati Kõrmiga Käina spordikeskuses

Regulaarne liikumine parandab südametervist ja seksuaalelu

Traditsiooniliselt aprillis toimuvast südamenädala projektist välja kasvanud südamekuu eesmärgiks on juba 25 aastat tutvustada Eesti inimestele südamehaiguste riskitegureid, nende vältimist ja nende toimetuleku võimalusi, samuti mõjutada inimeste suhtumist oma südame tervisesse.

Järjepidev kehaline aktiivsus on üks parimaid viise südamehaigustesse haigestumist ennetada. Kehaline aktiivsus normaliseerib vererõhku, vähendab „halva“ ja suurendab „hea“ kolesterooli taset, langetab tromboosiriski, aitab kehakaalu kontrolli all hoida ning parandab meeleolu. Füüsilise koormusega harjunud inimestel on paranenud ainevahetus, mis vähendab ka suhkruhaigusesse ehk diabeeti haigestumise tõenäosust.

Südamehaiguste ennetamiseks on kõige olulisem liikumisharrastuse regulaarsus. Südant aitab tervena hoida nii madala kui mõõduka intensiivsusega regulaarne liikumine. Üks kord nädalas tehtava treeningu tervist kaitsev mõju

on vähene, regulaarne koormus tähendab füüsilist tegevust vähemalt kaks, eelistatult kolm kuni viis korda nädalas.

Tuleb siiski rõhutada, et treeninguga üle pingutamise oht on mitmete inimeste puhul reaalne ning organismi antavaid hoiatusmärke ei ole mõistlik tähelepanuta jätta. Inimestel, kes alustavad tervise-pordiga 40-50ndates eluaastates, on soovitatav läbida spordime-ditsiiniline enesekontrollitist või kahtluse korral pöörduda arsti vastuvõtule, et selgitada välja füüsilise koormuse ohutus enne treeningutega alustamist.

Meeste puhul on raskused erekt-siooni saavutamise või säilita-misega üheks potentsiaalseks ohumärgiks, et keha veresoonte tervisega ei ole kõik korras. Süda-mehaiguste ja erektsoonihäire omavaheline seotus tähendab omakorda ka seda, et seksuaal-se funktsiooni häireid märgates peaksid mehed mõtlema ka oma südame tervise peale. Eriti kehtib see nooremate, 30-40ndates elu-aastates meeste puhul. Positiivse asjaoluna saab välja tuua, et regulaarsel liikumisel ja füüsilisel treeningul on lisaks südame-ve-resoonkonna haigestumist ennetavale toimele ka võime osaliselt

taastada veresoonte funktsiooni ning sealhulgas erektsoonihäire raskusastet leevendada.

Südame-veresoonekonna haiguste ennetamiseks ja tervisele soodsa mõju avaldamiseks on soovitatav vähemalt 2,5 kuni 5 tundi mõõduka intensiivsusega füüsilist tegevust nädalas, jagatuna 4-5 korra peale. Seega on piisav 30 minutit liikumist viiel päeval nädalas, et anda panus oma keha südame ja veresoonte tervise parandamiseks. Sealjuures ei tähenda füüsiline aktiivsus vaid sporditreeningute tegemist, sinna alla käivad ka näiteks treppidest käimine, keskmisest kiirema tempoga kõndimine, aiatööde tegemine. Suurema koormusega tervisetreeninguks sobivad näiteks kepikõnd, sörkjooks, ujumine, jalgrattasõit, tantsimine, sõudmine, uisutamine ja rulluisutamine.

Südamearstidena soovime kõigile mõnusalt veedetud aega tervisespordiga tegelemisel. Ilus kevadil on hea aeg alustamiseks. Mõnus treening ja rahulolu liikumisest hoiavad südame tervena ja lisavad elurõõmu.

*Margus Viigimaa, Urmo Kiitam
südamearstid*

Tasuta nõustamisteenused nüüd ka Hiiumaal kättesaadavad

Alates selle aasta algusest on ka Hiiumaa elanikel võimalik saada tasuta nõustamisteenuseid: võlanõustamist ja psühholoogilist nõustamist MTÜ Pesapuu nõustajatelt.

Projekti eesmärgiks on koostöös kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajatega leida tuge ja lahendusi inimestele, kes on oma elus jõudnud ühte või teistpidi tupikusse ning vajavad oma elu kordaseadmiseks nõustaja ning võrgustiku tuge. Sel viisil suudavad nõustamisteenuste kliendid parandada oma toimetulekut, saavad motivatsiooni ning teadmisi oma probleemide lahendamiseks ning suudavad leida või säilitada töökoha.

Projekti sihtrühmaks on toimetulekuraskustes tööealised inimesed (15-aastased kuni pensionieani) ja nende pereliikmed. Erinevalt tavalistest sotsiaalteenustest ei pea inimene olema töötu, et projekti kaudu nõustamisteenuseid saada. Võlanõustamist ja psühholoogilist nõustamist pakutakse ka töötavatele inimestele.

Kui Teil tekis huvi ja soovite saada osa selle projekti poolt pakutavatest nõustamistest, tuleb nõustamisteenuste saamiseks pöörduda kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole.

Psühholoogiline nõustamine. Eesmärgiks on tõsta inimese toimetuleku- ja kohanemisvõimet ning enesehinnangut, aidata paremini aru saada endast ja oma võimetest, olukordadest, analüüsida ja otsida lahendusi probleemidele/muredele. See teenus sobib näiteks siis

- kui tunnete, et mingil põhjusel on hetkel „mõistus otsas“ ja ükski probleemidele lahendust leida ei oska
- kui Teil puudub keegi kellega rääkida sellest, mis on südamel
- kui soovite leida selgust endas ja oma elus
- kui tunnete, et Teie elus on vaja muutusi teha.

Võlanõustamine. Võlanõustamise sihiks on inimese või pere abistamine majanduslike raskuste ja võlgnevuste korral. See teenus sobib siis

- kui olete kaotanud ülevaate oma võlgnevustest
- kui Teil on raske suhelda kohtutäituritega
- kui Te ei julge enam telefoni vastu võtta, sest inkasso võib helistada kui soovite leida võimalusi oma võlgnevustest ülevaate saamiseks ning soovite leida lahendusi tekkinud olukorrale.

Täiendavat infot projekti kohta saab Sotsiaalkindlustusameti piirkondlikult koordinaatorilt või kohaliku omavalitsuse ametnikult. Projekti piirkondlik koordinaator Hiiumaal, Järvemaal, Raplamaal ja Harjumaal on Kaire Kopli: tel 5912 7899, e-post kaire.kopli@sotsiaalkindlustusamet.ee

Euroopa Sotsiaalfondi poolt finantseeritav projekt „Integreeritud teenuste osutamine toimetulekuraskustes inimestele“ osa programmist „Tööturul osalemist toetavad hoolekandemeetmed“.

Avanes taotlusvoor EV100 kingitustest teavitamiseks

EV100 teavitustegevuste taotlusvoor on ka sel korral mõeldud selleks, et julgustada kõiki kingituste tegijaid mõtlema sellele, kuidas eestimaalased nende toredatest algatustest teada saaksid ning kuidas oma tegevusi ajalukku jäädvustada. Nii saame üheskoos kingitustes osa tulevikuski.

Toetust saab küsida näiteks avamissündmusteks, objektide puhul nende märgistamiseks, reklaamiks meediapildis ning videoklippide, kroonikate ja trükiste tootmiseks. Samuti toetatakse teavitustegevustega seotud tööjookulusid.

Eelmise taotlusvooru vastu oli huvi väga suur ja hoogu anti juurde nii suurematele kui väiksematele algatustele. Näiteks toetati tookord Viljandi pärimusmuusika festivali, tänavakunstifestivali Rural Urban Art Põlvamaal ning näituse „Minu kodukoha 100 kunstiteost Eestile“ avamist.

Nii nagu eelmiselgi korral, on ka sel korral taotlemine kahes kategoorias – väikesemahuliste teavitustegevuste jaoks saab küsida 200 kuni 3 000 eurot, suuremateks aga 3 001 kuni 10 000 eurot. Toetus- teks on kokku ette nähtud vastavalt 80 000 ja 70 000 eurot. Enne taotlemist peab tegevus, mille teavitamiseks või jäädvustamiseks tuge küsitakse, olema lisatud kas EV100 kingituste lehele või EV100 sündmuste kalendrisse.

Taotlusi ootab KÜSK 12. aprilliks. Kõik vajalikud taotlusvoorust leiad aadressilt www.kysk.ee/taotlusvoorud/ev100-tt18.

Lisainfo:

Katriin Pannal, tel 656 0469, katriin.pannal@kysk.ee

Mari-Liis Dolenko, tel 655 64 23, e-post: mariliis.dolenko@kysk.ee

Kalakasvatuse projekti tutvustus

Soome päritolu arendaja Nordic Trout Ab soovib rajada Hiiumaa lähiste- le kaasaegse avamere kalakasvatuse koos tegevuseks vajaliku taristuga. Kavandatava tegevuse asukohavalikul osutus sobivaimaks just Hiiumaad ümbritsev ala, kuna antud piirkonna jaoks on heaks kiidetud Hiiumaa merealade planeering, kus vesiviljeluseks on eral- datud neli erinevat piirkonda. Nordic Trout Ab kalakasvatus Eestis keskendub peamiselt suurte vikerforellide tootmisele inimtoiduks. Kalade kasvatamine toimub avamerel asuvates sumpades.

Projekti tutvustus toimub 18. aprillil kell 17 Hiiumaa vallavalituse volikogu saalis Kärddlas, Keskväljak 5a.

MTÜ Kaarel ja Leena 18. mail Türi lillelaadale

Oma huvist ja soovist teada anda Ehale tel 5668 4490 või rajaeha@ hot.ee kuni 30. aprillini. Orienteeruv osalustasu on 25 eurot, mis sisaldab transporti, laevapileteid ja pääset.

Hiiu valla sotsiaalkeskuses

Kõrgessaare päevakeskuses:

Esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 15–16 tervisevõimle- misring

Kolmapäeviti kl 13–14.30 seniortantsuring

2. aprillil ja 7. mail alates kl 8.30 pediküüriteenus. Info ja registreerimine Eve Heinmaa tel 516 3126.

5. aprillil kl 13 koosviibimine: sünnipäevalaste õnnitlemine, päevakes- kuse noorte lühipala, toimunud üritustest piltide vaatamine projektoriga. Transport: 11.45 Kiivera, 12.20 Kidaste, 12.25 Rootsi, Pihla, 12.35 Lauka, Viskoosa

10. aprillil alates kl 8 juuksur. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297 ja 5666 2317.

16.–17. aprillil tugiisikute koolitus

19. aprillil kl 12 koosviibimine: loeng teemal „Massaaž ja taastusravi võimalused“; õnnitleme sünnipäevalapsi. Transport: 10.45 Kiivera, 11.20 Kidaste, 11.25 Rootsi, Pihla, 11.30 Lauka, Viskoosa

22. aprillil kell 11–15 Hiiumaa eakate kevadpidu Käina kultuurikeskuses. Kavas eakate isetegevus. Osalustasu 5 eurot, oma osalusest ja transpordi vajadusest anna kindlasti teada hiljemalt 16. aprilliks Kõrgessaare päeva- keskusesse Heli tel 469 3712 või 5333 9472

26. aprillil väljasõit Käina ujulasse: jõusaali kasutamine kl 12–12.30, vesi- võimlemine kl 12.30–14, treener Helin Kääramees. Osavõttust teatada Heli tel 469 3712 või 5333 9472. Osalustasu 5 eurot. Transport: 11.05 Kõrges- saare, Lauka, 11.10 Viskoosa, 11.15 Kidaste, 11.30 Kärddla. Kõrgessaare päevakeskus osutab pesu pesemise ja dušiteenust, eelnevalt kokku leppida Inna tel 504 2292.

Tegevustoas Kärddlas Kõrgessaare mnt 2

3. aprillil kl 11 naljapäev Kaljoga – Sulev Nõmmik

11. aprillil kl 10 Meisterkook Kerli – lavašširull

18. aprillil kl 10.30 spordipäev Kõrgessaare tervisemajas

19.-20. aprillil kl 9.30–13.30 säästva tarbimise koolitus klientidele

24. aprillil kl 11 jüripäeva tegemised Jüriiga

Omastehooldajad

26. aprillil kl 15-17 harjutavad omastehooldajad tegevustoas emadepäeva esinemiseks.

Mittetulundusühing Eluliin jätkab 2018. aastal Läänemaa naiste tugikeskuse tööd Hiiu- maal

Eluliini Läänemaa Naiste Tu- gikeskus-varjupaik pakub: tur- valist ajutist majutust ohv- rile ja tema lastele, esmast kriisinõustamist ja juhtumi- põhist nõustamist. Vajadusel psühholoogilist ja juriidilist nõustamist.

Kontakti saab võtta telefonil 551 5491 ööpäevaringselt kii- retes küsimustes või e-posti aadressil eluliin.hiunaistetu- gikeskus@gmail.com, kui aega on piisavalt.

ID-kaarti saab mugavalt taotleda PPA e-teeninduses

Eelmise aasta suvest alates on Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Kärddla teenindus registreerinud kokku 2739 ID-kaardi taotlust, millest 774 ID-kaardi taotlust registreeriti e-taotluskeskonnas ehk PPA e-teeninduses.

2017. aasta juunis käivitatud Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) e-taotluskeskkonnas ehk e-tee- nininduses saab taotleda korduvat ID-kaarti täiskasvanule ja esmast ID-kaarti lapsele, kelle sünd on Eestis registreeritud. 20. märtsi seisuga on seda võimalust kasu- tanud 24 240 Eesti kodanikku, iga viies ID-kaardi taotlus laekub PPA-le praegu e-teeninduse kaudu. 774 e-keskkonna kaudu laekunud ID-kaardi taotlust re- gistreerisid PPA Kärddla teenin- duse töötajad.

Tänu kõigile õnnesoovide eest, mis kaasa tõite meile. Head soovid südames kanname, soojad tänu teile vastu anname.

MTÜ Pühalepa Naistekoda

Tänu

Kui kogunesime tähistama naistepäeva, ootas meid päevakes- kuses ees mitu üllatust: köögis uus külmik tervitusega Emmaste osavallavalitsuse poolt, lõikelauad ja saali seinal teadetetahvel kingitusena härrade Ilmar ja Aivar Tänavsuu poolt. Ruumide sisus- tamisel on suureks abiks olnud hr Arvo Aedma. Kui talvekülmad mängisid vingerpussi veesüsteemile, pakkus oma abi selle valdkon- na spetsialist, hr Uno Piil. Okste põletamisel tulid eakatele appi EMKO töötajad Peeter Kaljo, Alar Veski ja Elmet Post. Suur tänu teile, tublid mehed! Teie muutsite meie väikesed mured rõõmuks heade inimeste üle!

Siira tänu ja lugupidamisega

Emmaste päevakeskuse pere

Looduskaitseliste piirangute eest makstakse hüvitist

Aprillis saavad metsaomanikud küsida hüvitist looduskaitseliste pii- rangute tõttu saamata jääva tulu eest metsamaal, mis asub Natura 2000 võrgustiku alal piiranguvööndis, sihtkaitsevööndis ja projektee- ritaval alal ning sihtkaitsevööndis väljaspool Natura 2000 ala.

Natura hüvitist saab küsida vaid elektrooniliselt ning taotluse esita- miseks on vaja toimivat ID-kaarti koos paroolidega või mobiil-IDd.

Taotluse saab Erametsakeskusele esitada 4.–23. aprillini e-PRIA portaalis, kus taotlus eeltäidetakse automaatselt metsaomanikule kuuluvate toetusõiguslike aladega. Omanik saab vajadusel korree- rida pindala ja lisada juurde metsaalasid.

Metsatoetuste taotlemisel saab abi küsida kohalikest metsaühistu- test või Erametsakeskusest, infot hüvitise tingimuste kohta saab ka märtsis ja aprillis toimuvatel infopäevadel.

Kogu info Natura hüvitise ja infopäevade kohta leiab erametsapor- taalist www.eramets.ee/natura.

Hiiumaa Metsaseltsi kontaktid: www.eramets.ee/hiiumaa-metsau- histud.

Kertu Kekk
SA Erametsakeskus kommunikatsioonijuht

ise taotlusele lisada. Tavaliselt kulub taotluse esitamiseks alla 10 minuti.”

Kas foto vastab nõutele, saab vaadata e-taotluskeskkonnas või PPA kodulehel.

ID-kaardi taotlejate hulgas on kõigi vanuserühmade esindajaid. „Paljud eakad inimesed saavad e-taotluse esitamisega ise hästi hakkama, samuti aitavad oma eakaid pereliikmed. Nii saab sääs- ta jalavaeva ning teenindusse tuleb pöörduda vaid dokumendi kättesaamiseks. Selleks võib aja mugavalt ette broneerida PPA kodulehel,” lisas Abram.

Viktoria Korpan
PPA pressiesindaja

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

VALTER MAASEL
ARBET LIPU
HELDUR LIIK
PAUL SAARNAK
TEET-VALMAR LUKATS

KALLE PIHEL
PEETER MAMONTOV
EEVI VESMES
LOREIDA VAKU
LEA POOLA

LUDMILLA EDASI
OLIVI RÖMMEL
HELJA PROOS
HELDI-VIIRE KASTEIN
TEA PIJON

Kaastunne lähedastele!

Tulekul Hiiumaal

Vaata ka südamekuu sündmusi lk 10!

K, 4. aprillil kl 19 Komöödia-teatri etendus "Kohe näha, et vanad sõbrad" Kärkla kultuurikeskuses

N, 5. aprillil kl 18 Emmaste osavalla külakoosolek Valgu seltsimajas

R, 6. aprillil kl 10 Palade loodushariduskeskuses maakondlik Hiiumaa koolinoorte keskkonnaalaste uurimistööde konverents

kl 14 klubi Pühalepa Vanamehed 3. mereajaloo kogumiku "Mere ja maa vahel" esitlus Hellamaa perekeskuses

kl 18 Emmaste osavalla külakoosolek Emmaste noortekeskuses

L, 7. aprillil kell 15 Emmaste osavalla külakoosolek Sõru muuseumis

E 9. aprillil kl 9 Hiiumaa ametikoolis alustab tasuta koolitus "Traditsioonipõhiste vahvarkonstruktsioonide valmistamise algkursus"

T, 10. aprillil kl 12-16 Rannapaargus "Toit ja armastus – lõunasöök iseendale"

K, 11. aprillil laulupäev Kärkla lasteaiastele Kärkla kultuurikeskuses

kl 14 Hiiumaa Noorte Tugila ja Hiiumaa Töötukassa töötuba "Kõik suvisest töötamisest noortele" Kärkla noortemajas

kl 18 Kõrgessaare laste lauluvõistlus "Lauka laululind" Kõrgessaare vaba aja keskus

kl 18 Rahvamajade tuur Käina kultuurikeskuses: Duo Malva & Priks, Ülle ja Kristi Kool ning kohalikud pärimusmuusikud Kärkla lasteaiastele laulupäev

N, 12. aprillil kl 18 Naiskodukaitsjad kutsuvad külla: Vestlusõhtu Marina Kaljurannaga Hiiumaa muuseumi pikas majas

R, 13. aprillil kl 13-19 Hiiumaa karjäärpäev Vabrikuväljakul Kärklas

kl 21 jüriööjooks algusega Mängude majast Kärklas

L, 14. aprillil kl 12 Hiiumaa laulukarussell 2018 Kärkla kultuurikeskuses, tasuta

P, 15. aprillil kl 15 flamenkokitarist Toni Jokiniitty kontsert Kärkla kultuurikeskuses

E, 16. aprillil kl 10 kohviku Heleni Koogid avamine Kärkla turul

K, 18. aprillil jooksuüritus "Ringlev kevad" Kärkla linnapargis

N, 19. aprillil kl 15 Hiiumaa vallavolikogu istung Kärklas vallamajas

L, 21. aprillil kl 10-14 vabavallatalgud Emmaste raamatukogus

kl 18 kontsert: Riho Sibul ja Mari Kalkun – Kõrgessaare VAK

P, 22. aprillil kl 11 Hiiumaa eakate kevadpidu Käina kultuurikeskuses

kl 16 alustab kalastuslaager 10-15. aastastele noortele Põhja Tooma majutuses

T, 24. aprillil kl 18.30 Karikasarja "Aasta ujuja 2017/2018" VIII etapp Käina spordikeskuses

Hiiumaa avavõistlus heidetes (kuul, ketas, oda) Kärkla staadionil

N, 26. aprillil orienteerumiseljapäevak Paluküla suusaraja algusest

L, 28. aprillil kl 8-14 Avatud kalasadamate päev Salinõmme, Tärkma ja Roograhu sadamates

kl 10 kogunemisega Vabrikuväljakul koristustalgud „Teeme Kärkla puhtaks!“

kl 10-18 Vabavallatalgud Kärkla põhikooli arvutiklassis

kl 12 Lastelavastus "Appi-appi... kass läks kappi" Kärkla kultuurikeskuses

kell 18 Emmaste osavalla külakoosolek Leisu koolimajas

E, 30. aprillil Natalia Lepihhina ja Margarita Koroli näituse "Elu suunis" avamine Tahkuna tuletornis

T, 1. mail kl 9-18 Kärkla päev, Kärkla linna jooks

Näitused

Kärkla kultuurikeskuse näitusseruumis

2.-27. aprillil R. Reimanni foto-näitus putukatest

Kõrgessaare vaba aja keskuse näitusegaleriis

5. aprillist 16. maini Ott Lambingu maalinäitus „Paarisjalg“

Esita Hiiumaa [eel]arvamusfestivali arutelu ettepanekuid

Kui su arvates vajab mõni otsus kaalumist, teema tõstatamist, küsimus põhjalikumalt arutelu, vastuolu lahendamist, uus teadmine või võimalik lahendus tutvustamist, siis ära hoiu seda ainult endale, vaid jaga oma arvamus ka teistele. Tule esita oma idee ja korralda arutelu: bit.ly/eelarvamusfestival2018

Hiiumaa [eel]arvamusfestival toimub 16. augustil 2018 alates kell 12 Orjaku sadamas.

Parimatest Hiiumaa arengule suunatud ideedest kooruvad ettepanekud võetakse arvesse Hiiumaa arengustrateegia 2035+ koostamisel. Hiiumaa [eel]arvamusfestivali toimumise ajal on arengudokument avalikustatud ettepanekute saamiseks.

Hiiumaa [eel]arvamusfestivali üldkorraldaja võimaldab sulle igakülgset infot ja nõustamist arutelu ettevalmistamisel

Hiiumaa Kino

T, 3. aprillil kl 17.30 Kärkla kinosaal – režissöör Jaanis Valgu loeng Ahto Valterist, sissejuhatus filmile kl 19 Kärkla kinosaalet „Ahto. Unistuste jaht“

P, 8. aprillil kl 15 Kärkla kinosaalet „Peeter Pikk-Kõrv“ kl 17 Kärkla kinosaalet „Florida projekt“ kl 19 Kärkla kinosaalet „Seltsimees laps“ kl 15 Kõpu rahvamajas „Seltsimees laps“ kl 18 Kõrgessaare vaba aja keskus „Seltsimees laps“

N, 12. aprillil kl 19 Orjaku külamajas „Seltsimees laps“

E, 16. aprillil kl 20 Hellamaa perekeskuses „Seltsimees laps“

K, 18. aprillil kl 16 Kärkla kinosaalet „Lino“ kl 18 Kärkla kinosaalet „Vee puudutus“ kl 20 Kärkla kinosaalet „Portugal“

N, 19. aprillil kl 18 Suuremõisa lossis „Seltsimees laps“ kl 20 Suuremõisa lossis „Ahto. Unistuste jaht“

R, 20. aprillil kl 18 Kärkla kinosaalet „Kena vaikne kohakene“

P, 22. aprillil kl 15 Kärkla kinosaalet „Tinno. Sa

Lugupeetud Hiiumaa eakad!

Taas on käes kevad ja aeg jälle kohtuda kunagiste koolikaaslaste ja lapsepõlvesõpradega. Sel aastal toimub Hiiumaa eakate **KEVADPIDU Käina kultuurikeskuses**. Saame kokku pühapäeval, **22. aprillil, kell 11**. Nagu juba tavaks, sisustavad selle päeva oma saare eakate taidluskollektiivid, veidi ka üllatusi. Osalussoovist andke palun teada oma piirkonna pere- ja päevakeskustesse hiljemalt 16. aprilliks. Sealt saate ka küsida infot osalustasu ja transpordikorralduse kohta.

Ega see suvigi enam kaugel ole. Teine ülesaareline üritus on juba traditsiooniks saanud **MEMME-TAADI PEREPÄEV**. Tuleme kokku **pühapäeval, 22. juulil Suursadamas**. Päeva kultuurilise poole sisustavad „Mehed mandrilt“. Saame nautida humoorikat etendust ja ilusat meestelaulu. Avatud on ka sadama ait ja mereajaloo tuba. Lisaks võimalus vaadata, millised näevad välja meile kilu püüdvd laevad altpoolt veepiiri. Ka selle päeva kohta saate täpsemat infot ikka oma piirkonna eakate kooskaimise keskustest.

Hiiumaa PÜ juhatus

Hiiumaa muuseumis

Näitus „Kes sa oled, Paul?“

Pika maja teise korruse galeriis on Paul Kammi 100. sünniaastapäevale pühendatud näitus, kus heidame pilgu kunstniku elule ja tegevusele.

Eelmise aasta 29. detsembril möödus 100 aastat Paul Kammi sünnist. Paljude jaoks oli tegemist kuulsaima Kärkla kodanikuga ning tuntuima Hiiumaal alaliselt elava kunstniku ja sõjakangelasega. Tema karm saatus inspireeris paljusid nii Nõukogude Liidus

kui sellest väljas. Ometigi on ta ka üks neist, kes on tänapäeval paljudele tundmatu.

Näitus „Meeste mänguasjad – puutöö“

Pikas majas saab näha killukest tõeliselt kirjust ja põnevast tööriistamaailmast. Näitusel on välja pandud valik arhitekti ja restauraatori Tõnu Parmaksoni tööriistakogust.

Tule ja vaata, milliseid puutööriistu kasutasid Eesti talumehed

ja käsitöölised 18. saj. keskpaigast 20. saj keskpaigani! Näitus on pärit Saaremaalt ja selle on koostanud Tõnu Sepp.

Pikk maja avatud E–L kl 10–17 Muuseumi lahtiolekuaegadel avatud ka meene- ja raamatupood. Laienenud on muuseumipoe raamatuvalik. Riilulitelt leidub häid raamatuid hiiumaa-, ajaloo-, loodus-, kokandus- ja käsitööhuvilistele, sekka ka ilukirjandust ja lasteraamatuid.

Nelja Nurga galerii

“Hiiumaa sada väljahingamist“ EV100 II väljapanek

Hiiumaaga seotud teoste näitus ja hiiuma autorite tööde näitusmüük

Nelja Nurga galerii on avatud kevadisel perioodil reedeti ja laupäeviti kell 11-15 ja kõikidel muudel saab samuti ligi - kokkuleppel. Helistage: Valev Sein +372 529 6580, Helle-Mare Kõmmus +372 529 9429, Kaja Hiis-Rinne +372 510 9255, Kalli Sein +372 503 2246, kalli@sein.ee

www.facebook.com/neljanurga

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetaja Liina Siniveer, tel 5386 7606, liina.siniveer@hiiumaa.ee
Kujundus ja küljendus Kersti Simsalu
Trükkikoda Printall
Hiiumaa Teataja ilmub kord kuus. Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud eelneva kuu 20. kuupäevaks: liina.siniveer@hiiumaa.ee

Tulge orienteeruma!

Orienteerumise suvine hooaeg algab 13. aprillil jüriööjooksuga Kärklas. Start Mängude majas kell 21.

Võistlusklassid M14, N14, M21, N21.

Neljapäevakute alustame 26. aprillil Palukülas. Start avatud suusaraja alguses kell 17-19.

Võistlusega tähistame Eesti sünnipäeva. Kavas valikorienteerumine: maastikul on 20-25 kontrollpunkti, mis on erinevate väärtustega. Kes suudab kokku saada 100 punkti, neile väike auhind.

Neljapäevakute toetajad: RMK, AS Jetoil, AS Sportland, Coop Hiiumaa, Hiiumaa vald, Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupp, Hiiumaa Spordiliit, AS Salva Kindlustus. Info ja tulemused: www.hok.ee ja www.paevakud.ee.

Vaata ka esimese poolaasta neljapäevakute kalenderplaani!

Eda Tärk, Hiiumaa orienteerujate klubi

Orienteerumiseljapäevakud esimesel poolaastal

26. aprillil Paluküla suusaraja alguses EV100

3. mail Emmastes

10. mail Käina kooli juures

17. mail Malvaste karjääri juures

23. mail Emmastes

31. mail Kaibaldi Liiviku infostendi juures

7. juunil Nõmba parkimisplatsil

14. juunil Taresta taimeaija juures

21. juunil Tahkuna teel

28. juunil Malvaste turismibaasbaasi juures